

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Faculty of Romance and Germanic Philology
Linguistics and Translation Department

Translation project:
The Man Made of Smoke by Alex North

Перекладацький проєкт:
Переклад книги А. Норта «The Man Made of Smoke»

BA Paper

Anastasiia Savula
PERb22240d

Scientific advisor:
O. Milova, Ph.D.

Цим підписом засвідчую, що подані на захист рукопис
та електронний документ є ідентичні
26.05.2026

Kyiv 2026

Abstract

The translation project deals with the translation of a fragment of the psychological thriller *The Man Made of Smoke* by Alex North and translation analysis. The distinctive features of the psychological thriller genre were characterised. It was revealed that literary devices play an important role in rendering the psychological atmosphere of the novel. The literary devices used by the author were identified and described. The translation techniques used for rendering literary devices were identified according to the classification of Lucia Molina and Amparo Hurtado Albir.

Key words: atmosphere, literary devices, metaphor, modulation, psychological thriller, translation techniques.

Анотація

Перекладацький проєкт містить переклад уривка психологічного трилера «The Man Made of Smoke» Алекса Норта та перекладацький аналіз. Було охарактеризовано особливості жанру психологічного трилера. Встановлено, що художні засоби відіграють важливу роль у відтворенні психологічної атмосфери роману. Було виявлено та описано художні засоби, використані автором. Перекладацькі прийоми, використані для передачі художніх засобів, було виявлено відповідно до класифікації Люсії Моліни та Ампаро Уртадо Альбір.

Ключові слова: атмосфера, художні засоби, метафора, модуляція, психологічний трилер, перекладацькі прийоми.

Contents

Introduction	4
Chapter 1. Translation of the novel <i>The Man Made of Smoke</i> by Alex North	5
Chapter 2. Rendering psychological atmosphere in the Ukrainian translation	30
2.1. General characteristics of the book	30
2.2. Descriptive narrative and literary devices	32
2.3. Translation techniques for rendering literary devices	36
Conclusions	42
List of references	43
Appendices	45

Introduction

Contemporary literature plays a significant role in people's lives, as it reflects current issues, emotions and experiences, and attracts readers around the world. Consequently, the translation of foreign literary works into Ukrainian contributes to the promotion of intercultural communication and broadens access to the world's literary heritage. Psychological thrillers are becoming particularly popular, attracting readers with their tense atmosphere, intricate plots and the complex psychological experiences of the characters. As the reader's full emotional engagement with the atmosphere is crucial to the psychological thriller genre, it is essential to accurately reproduce the linguistic and stylistic features of the text. Therefore, the relevance of this work lies in a detailed study of the specifics of the genre and the literary text, as well as in the search for effective translation strategies that will contribute to expanding the readership of contemporary psychological thrillers in Ukraine. In order to achieve this goal, we decided to translate a new book by the contemporary British writer Alex North, *The Man Made of Smoke*.

The book *The Man Made of Smoke* tells the story of Daniel Garvie, a criminal profiler who, as a child, had a traumatic encounter with a brutal murderer.

As the novel belongs to the psychological thriller genre, the author utilises descriptive narration to provide a detailed account of the characters' inner feelings, the atmosphere, the situations and the settings in which the events unfold. In this way, descriptive narration helps to create a tense psychological atmosphere. In order to make these descriptions more expressive and emotional, literary devices are a crucial element. They help to heighten the emotional perception of the text, influence its interpretation and evoke vivid imagery. That is why, in our translation project, we identify and analyse literary devices and the translation techniques employed. Many foreign and Ukrainian scholars have studied the concept of literary devices. Among foreign scholars, we can point out Alaviyya, N., Aliyeva, P., Alisoy, H., Aljadaan, N., Black, L. A., Braga Riera, J., Eliassen, M., Farxadova, M., Feccomandi, A., Harris, R. A., Hasanova, S., Hussain, R., Jahn, M., Kennedy, A., Koelsch, S., Lehne, M., Nord, C., O'Reilly, C., Pacheco, P., Paramalingam, M., Qu, J., Saldanha, G., Samandarova, S., Tu, K., van Krieken, K., Wang, Y., and others. Among Ukrainian scholars, we can point out Ababilova, N., Golovnia, A., Mozghova, Y., Shevchuk, L., Shcherbyna, A., and others. Foreign scholars have also paid particular attention to translation techniques and methods, for example Lucia Molina and Amparo Hurtado Albir, Peter Newmark, and others.

The purpose of the translation project is to translate a fragment of the novel *The Man Made of Smoke* and to identify literary devices in the source text and explain the ways of rendering them.

The tasks of the translation project are:

- to translate a fragment from the novel *The Man Made of Smoke* by Alex North;
- to characterise the distinctive features of the genre;
- to identify and describe the literary devices used by the author to create the atmosphere of a psychological thriller;
- to reveal and explain the translation techniques used to render the literary devices.

The research material is the book *The Man Made of Smoke* by Alex North and its translation into the Ukrainian language. The source text consists of 44,641 characters, the target text consists of 39,132 characters.

The structure of a translation project. The translation project consists of an abstract, an introduction, two chapters, conclusions, references, and two appendices. The total volume of a translation project is 46 pages.

Chapter 1. Translation of the novel *The Man Made of Smoke* by Alex North

Source text

It could be anywhere, this place.

A rest area in the countryside, just off the motorway. There's a low budget hotel on one side of the car park, gas pumps on the other. Inside the single-story building at the far end, there is a food counter, a shabby amusement arcade, and a shop with snacks and newspapers and a selection of bestselling books. Outside the entrance, a van is selling flowers. The bunches rest in battered metal buckets, wilting in the afternoon heat.

After parking, the man sits in the darkness of his van for a time. Then he gets out and walks slowly toward the main building.

The first witness to see him is a teenager dressed in creased kitchen whites, who is leaning against the wall of the hotel, smoking a cigarette. Hours later, he will give the police the same vague description as others who are present here this afternoon. The man is tall. Long green coat; dirty jeans; work boots thick with dried mud. The teenager will mention brown tufty hair, and a sun-weathered face. But the main thing he will remember is a sense of threat that he can't quite put into words.

"He was someone you don't want to look at," he tells the police.

The man stops briefly at the flower van. A young woman is working inside. From behind the counter, she can really see only the man's upper body, and so she wouldn't be able to describe his face even if, like the young man outside the hotel, she had been prepared to look at him for long enough.

She will be clear about the words, at least.

"Nobody sees," the man says. "And nobody cares."

Inside the main building, the man approaches the food counter and stands there for a moment without ordering. Another teenager is working

Target text

Доволі непримітна місцина.

Придорожня зона відпочинку десь в сільській місцевості. З одного боку парковки знаходиться дешевий готель, з іншого – автозаправка. У дальньому кутку розташовується одноповерхова будівля, усередині якої є продуктова стійка, занедбаний зал ігрових автоматів і крамничка зі снеками, газетами та добіркою книжкових бестселерів. На вулиці перед входом стоїть квітковий фургон. Букети у побитих металевих відрах в'януть від денної спеки.

Після того, як припаркувався, чоловік деякий час сидить у темряві свого фургона.

Згодом він виходить і повільно прямує до головної будівлі.

Першим його помітив підліток у зім'ятій білій кухонній уніформі, який стояв, спершись на стіну готелю, і палив цигарку. Пізніше, даючи свідчення поліції, він, як і решта очевидців, опише лише загальні риси. Чоловік високий. Довге зелене пальто, брудні джинси, робочі черевики, вкриті засохлою багнукою. Підліток згадає також скуйовджене каштанове волосся та обвітрене обличчя. Але найяскравіше закарбується в пам'яті відчуття тривоги, яке неможливо описати словами.

"Він той, від кого мимоволі відводиш погляд", – повідомляє хлопець поліції.

Чоловік на мить спиняється біля фургона з квітами. Там працює молода жінка. Із-за прилавка вона бачить лише тулуб чоловіка. Саме тому, навіть якби, як і юнак біля готелю, пильно дивлялась в нього, не змогла б описати його обличчя.

Принаймні, слова вона розібрала чітко.

— Ніхто не бачить, — промовив чоловік. — І ніхто не переймається.

Усередині головного приміщення чоловік підходить до стійки з їжею й затримується перед нею, нічого не замовляючи. Там працює

there, but he's too busy and distracted to pay the man much attention. He's scanning the racks of burgers and hot dogs wrapped in greasy paper, making a mental count. A smart kid, this one. He's only been there for two weeks, but he knows what sells and when, and has been trying to get the guy working the grills in the back up to speed.

"Nobody sees," the man says. "And nobody cares."

The middle-aged man in charge of the arcade catches only a glimpse of him, because he's concentrating on a boy who wants to come in and play on the machines. It's gambling, so adults only. If you ask him, it's stupid to have an amusement arcade when you know there are going to be families coming in and kids running loose, but nobody asks him. He seems to spend half his life telling children that they can't come in. That's something he'll think about a lot after today.

The man enters the shop next, loitering in the aisles for a minute before leaving. The teenage boy behind the counter barely notices him; he's keeping an eye on a kid he suspects of being a potential shoplifter. At home, this teenager is obsessed with true crime, and spends a lot of his time reading lurid accounts of serial killers, the more violent the better. In the years to come, this afternoon will loom large in his memory.

"Nobody sees," the man says. "And nobody cares."

It's not really true. After today, a great many people will care. They will watch the television coverage, read the newspaper reports, and scan the websites. A few years from now, they will buy copies of *The Man Made of Smoke* by Terrence O'Hare, billed as the definitive account of the Pied Piper killer and the children he took away.

But right now, I suppose, the man is correct.

Finally, he walks down the concourse toward the back of the rest area, where the crowd is sparse and the lights are flickering.

And he waits.

ще один підліток, але він настільки заклопотаний своїми справами, що навіть не помічає гостя. Очима пробігає по полицях, рахуючи подумки бургери та хот-доги в жирному папері. Кмітливий юнак. Усього два тижні на роботі, а вже тямить, коли та що найкраще продається, ще й намагається підтягнути працівника за грилем.

— Ніхто не бачить, — промовив чоловік. — І ніхто не переймається.

Керівник ігрового залу, чоловік середніх років, лише мигцем помічає його, адже увагу забирає хлопчисько, що проситься всередину пограти на автоматах. Азартні ігри лише для дорослих. На його думку, відкривати розважальний зал у місці, куди приходять сім'ї з дітьми, які всюди гасатимуть – повна дурня. Але хто ж питає? Половину свого життя тільки й робить, що проганяє дідлахів. Після сьогоднішнього дня він ще не раз повернеться до цієї думки.

Чоловік заходить до крамниці, повільно блукає між рядами й невдовзі виходить. Підліток за прилавком майже не звертає на нього уваги. Він пильно стежить за хлопчачком, якого підозрює у намірі щось поцупити. Удома цей юнак захоплюється трукраймом й зачитується розповідями про серійних убивць, а чим жорстокіше подробиці, тим краще. Минуть роки, а цей день ще довго майорітиме в його пам'яті.

— Ніхто не бачить, — промовив чоловік. — І ніхто не переймається.

Насправді це не зовсім так. Після сьогоднішнього дня багато хто буде перейматися. Люди дивитимуться телевізійні новини, читатимуть газетні статті, переглядатимуть сайти. За кілька років вони купуватимуть примірники книги «Людина з диму» Терренса О'Гара, яка стане останнім словом у справі Вбивці-Щуролова та викрадених дітей.

Однак наразі, мабуть, чоловік таки має рацію.

Зрештою, він прямує вниз по коридору до дальнього кінця зони відпочинку, де майже порожньо і ледь жевріє світло.

І чекає.

Coins clattering in the arcade; shouts from behind the food counter; mingled conversations. All that noise disappeared as I closed the door to the men's toilets and started down the corridor beyond. There was only the unsettling hum of the bulbs flickering overhead.

Old trails left by a dirty mop had dried on the tiled floor like swirls of faint, ghostly hair, and the air smelled stale. The hum from above me grew louder as I walked, and my heart started beating a little harder. It felt like I was entering a place in which I didn't belong yet, and I had to fight the urge to turn around and head back out. But that was stupid; I wasn't a little boy anymore. There was nothing here to be frightened of.

And then I heard someone whistling.

I faltered. The sound was coming from ahead of me, around the corner. It was neither casual nor mindless, clearly a deliberate and purposeful tune, and I recognized it from somewhere without being able to name it. It was familiar in an odd, unnerving way, as though I'd heard it in a dream, or a nightmare, or in some different life altogether.

Everything is fine, I told myself.

There's nothing to be scared of.

I reached the end of the corridor and turned to the right. The toilets were long and narrow, with four cubicles on the right-hand side, a urinal along the wall opposite, and a sink and mirror on the far wall. The door of the cubicle farthest from me was closed. The whistling was coming from whoever was in there, and a little boy was standing outside it.

The atmosphere had already put me on edge, but the sight of the boy made my breath catch in my throat. Because I felt it immediately: something wrong was happening here. The boy was small and skinny, wearing old clothes that were at least a couple of sizes too large, and which hung loosely off his thin frame. One of his cheeks was streaked with dirt. As he turned his head to look at me now, it seemed to move in slow motion. Along with the otherworldly whistling and the flickering light, I was suddenly convinced I was looking at a ghost.

Then I registered the expression on his face.

Terrified. Desperate.

Бряккіт монет у залі ігрових автоматів, гомін з-за прилавка з їжею, бурхливі розмови. Увесь цей шум зник, щойно я зачинив двері чоловічого туалету і рушив коридором далі. Лише лампи зверху моторошно гуділи й мерехтіли.

Засохлі плями від брудної швабри на плитці нагадували примарні пасма волосся. У повітрі відчувався затхлий запах. З кожним кроком над головою наростав гул і серце закалатало трохи сильніше. Здавалося, я ступив туди, де мені не місце. Я ледве втримався, щоб не повернути назад. Та що за дурниці. Я вже не маленький хлопчик. Тут нема чого боятися.

Аж раптом я почув, як хтось насвистує.

Я зупинився. Звук долинав спереду, десь за рогом. Це була не легковажна чи бездумна мелодія, а навпаки чітка та продумана. Я її впізнав, але не міг згадати, де саме чув раніше. Вона здавалася знайомою у дивний, навіть тривожний спосіб, наче з якогось сна, кошмару чи зовсім іншого життя.

"Усе добре", – заспокоював я себе.

"Нічого боятися".

Я дійшов до кінця коридору і повернув праворуч. Туалет виявився вузьким і довгим: праворуч розміщувалися чотири кабінки, навпроти – пісуар, а в кінці приміщення – раковина з дзеркалом. Двері найвіддаленішої кабінки були зачинені. Саме звідти долинав чийсь свист. А перед ними стояв маленький хлопчик.

Я й без того був як на голках, але коли побачив хлопчика, у мене перехопило подих. Одразу прийшло усвідомлення: тут щось не так. Хлопчик був малий і худий, а з його сухорлявого тіла звисав у два рази більший поношений одяг. Одна щока була вимазана брудом. Коли він повернувся, здавалося, що все сповільнилося. І в ту мить, серед дивного свисту й жевріння ламп, я був певен, що бачу привида.

Та потім я помітив вираз обличчя хлопчика.

Страх. Відчай.

His eyes begging: *please help me*.

The two of us stared at each other for what felt like an age, that whistled music continuing from behind the closed door. I held the boy's gaze, unable to break it. But I had no idea how to react. What to do or what to say. Nothing in my life so far had prepared me for the strangeness of this encounter. I could see the fear on the boy's face. Please help me. And I wanted to. The boy was small and emaciated, and his expression reminded me of how I felt facing the bullies in the schoolyard, desperate for someone to come and help me, rescue me, make it stop. I had the uncanny sensation that I was looking into a fairground mirror, in which the reflection was only very slightly distorted. And I felt an immediate, deep connection to the boy. I knew that I had to help him.

But then the whistling stopped.

The silence lent an instant charge to the air. The urge to help shifted inside me, like an animal that had been frozen in headlights jerking back to life. All I knew for certain right then was that there was something dangerous on the other side of that closed door. That a monster was about to emerge, and I needed to get away from it as quickly as I could.

It was blind panic. I reacted without thinking, stepping into the nearest cubicle and pulling the door closed quickly. I clicked the lock down just as I heard the door at the far end of the toilets creaking open on its old hinges.

Then nothing aside from the hum of the lights.

I sat down as quietly as I could on the toilet seat, then lifted my feet off the floor, brought my knees up to my chest, and wrapped my arms around them. It was dark in the cubicle, but the door didn't go all the way to the ground. At the bottom, there was a letterbox of pale green light flickering weakly on the tiles.

I waited, my heart beating hard.

For a few seconds, there was nothing. But then I heard slow, purposeful footsteps, and I held my breath. A shadow broke the light beneath the cubicle door and stopped there. I stared down at the muddy tips of a pair of enormous, weathered work boots.

I heard slow breathing from the other side of the thin wood.

Його погляд благав: *“Прошу, допоможи мені”*.

Ми дивилися одне на одного, здавалося, цілу вічність, а свист з-за зачинених дверей усе не припинявся. Я не міг відвести погляд від хлопчика. Але не мав жодного уявлення, як діяти. Що робити? Що казати? Життя не готувало мене до такої дивної зустрічі. Я бачив страх у його очах. “Будь ласка, допоможи мені”. І я хотів би. Хлопчик був крихітний та змарнілий, його погляд нагадав мене в шкільні роки. Колись я так само стояв на подвір'ї перед хуліганами, благаючи, щоб хтось прийшов на допомогу, зупинив їх, врятував мене. Здавалося, ніби дивлюсь у криве дзеркало, яке лише трохи спотворює відображення. Я одразу відчув сильний емоційний зв'язок. Я зрозумів, що мушу йому допомогти.

Раптом свист урвався.

Тиша миттєво заповнила повітря. Бажання допомогти згасло, немов звір, що завмер від страху, раптово прийшов до тями. Я був упевнений тільки в одному: щось небезпечне ховалось по той бік зачинених дверей. Там був монстр, який от-от вирветься назовні, і мені треба тікати якомога швидше.

Мене охопила паніка. Не роздумуючи, я заскочив до найближчої кабінки й поспіхом зачинив двері. Клацнув замком саме в ту мить, коли на іншому кінці коридору щось заскрипіло – старі двері повільно відчинилися.

І запала тиша. Залишилось тільки гудіння ламп.

Я якомога тихіше сів на сидіння унітазу, підняв ноги з підлоги, притис коліна до грудей і обійняв їх руками. У кабінці панувала темрява, але дверцята не доходили до самої підлоги. Крізь щілину пробивалося тьмяне зелене світло, що мерехтіло на плитці.

Я чекав, серце калатало.

Кілька секунд – нічого. А потім почулися повільні, важкі кроки. Я затамував подих. Тінь перекрила світло під дверима й зупинилася. Я втупився в брудні носачи величезних, потертих робочих черевиків.

Я почув повільне дихання з іншого боку тонкої дерев'яної перегородки.

And then what sounded like fingernails tracing lazy circles on it.
 “Nobody sees,” a man’s voice said.

I wanted to squeeze my eyes shut but I didn’t dare. Instead, I looked down at the tips of his boots, not blinking. My vision began to sparkle.

Please, I thought.

Little dots of light danced in front of my eyes.

Please.

“And nobody cares.”

The boots moved away.

I kept staring down at the gap. A few seconds later, a weaker shadow passed across the tiles: the boy, presumably, following silently and obediently behind. I waited until I heard the distant sound of the door back to the concourse opening and closing. Until all that remained was the pounding of my heart and the hum of the lights above.

Finally, I opened the door to the cubicle.

The toilets were empty now. But whoever had been outside the door had left something behind. There was a small square of white paper on the tiles of the floor, and without understanding how or why, I was sure that it had been placed there for me.

I reached down carefully, my hands shaking.

It was heavier than paper. Some kind of thin card. The back was perfectly white, but when I turned it over I realized it was a photograph.

It took me a second to make sense of what I was seeing.

And when I did, I began to scream.

А потім – звук, схожий на царапання нігтів, що неквапливо малювали кола.

— Ніхто не бачить, — пролунав чоловічий голос.

Страх не дозволив стулити повіки. Мій погляд був прикутий до носаків його черевиків. Не наважувався бодай кліпнути. В очах почало мерехтіти.

“Будь ласка”, – благав я.

Крихітні вогники стрибали перед очима.

“Будь ласочка”.

— І ніхто не переймається.

Черевики рушили геть.

Я продовжував дивитися на щілину під дверима. За кілька секунд по плитці ковзнула слабка тінь, мабуть, той хлопчик, який мовчки та слухняно йшов слідом. Я чекав, поки не почув, як десь у далечині відчинилися і зачинилися двері до вестибюля. Поки не залишилися нічого, крім гупання мого серця і гулу ламп над головою.

Нарешті я відчинив двері кабінки.

Туалет був порожній. Але той, хто щойно стояв за дверима, залишив щось. На плитці лежав невеликий білий клаптик паперу, і я ніби підсвідомо зрозумів, що він призначався саме для мене.

Я обережно потягнувся вниз, руки тремтіли.

Він був важчим за папір. Схожий більше на тонкий картон. Зворот був просто білим, але коли я перевернув, то побачив, що це фотографія.

Мені знадобилося кілька секунд, щоб усе збагнути.

І потім крик вирвався сам собою.

James

August 1998

Click.

James is lying on the dirty mattress when the key turns in the lock. The sound makes him draw his knees up to his chest. It's instinctive; it won't do anything to protect him. But when faced with danger, we all have a desire to curl up. To make ourselves small and unseen.

The door opens slowly.

In the first few months after he was brought here, James was kept in one of the wooden pens outside, tethered by his ankle to a post in the ground. He would lie there shivering at night under a black sky full of implacable stars, and there were moments when he thought he would die, and then ones in which he thought he might already have.

But at some point in the last few weeks, the man had brought him inside. Now he sleeps up here, in a small, windowless room on the first floor of the house. It had been a relief at first. And yet there was also the crawling sensation that all of this was happening by design. That the man had waited until a part of James really *had* died outside—lost somewhere between winter and spring—and that the man was now intending to fill the gap that dead part had left.

The door creaks to a halt.

It's pitch black in the room, so whenever he's locked in here, it's impossible to tell if it's day or night. But there's a window at the far end of the hallway outside the door, and the dim light in the corridor right now suggests to James that it's either dawn or dusk. He doesn't know which; time is difficult to keep track of. It feels like the man usually only keeps him locked in here overnight, but James has the impression that he has been left alone for longer this time.

That's not good.

Because despite the fear and horror, he is alive. The man hasn't killed him. But any shift in routine could mean that is about to change.

The man steps into the doorway.

Джеймс

Серпень 1998 рік

Клац.

Джеймс лежить на брудному матраці. Почувши звук ключа в замку, він інстинктивно підтягує коліна до грудей. Цей рух його не врятує. Та коли небезпека дихає поруч, усі ми хочемо згорнутися калачиком. Стати маленькими і непомітними.

Двері повільно прочиняються.

Протягом перших кількох місяців після викрадення, Джеймса тримали в одному з дерев'яних загонів на подвір'ї, прикутого ланцюгом за ногу до стовпа. Ночами він лежав, тремтячи, під темним небом, всіяним байдужими зорями. Часом йому здавалося, що смерть вже близько, а іноді що вже прийшла.

Але декілька тижнів тому чоловік привів його до будинку. Тепер він ночує на першому поверсі у тісній кімнатці без жодного вікна. Спочатку хлопець відчув полегшення. Проте Джеймса не покидало тривожне відчуття, що все це частина якогось задуму. Що чоловік дочекався, поки якась частина його таки *дійсно* померла тоді на подвір'ї, загублена десь серед зими чи весни. Тож тепер він хоче заповнити утворену порожнечу.

Двері зі скрипом зупиняються.

У кімнаті панує суцільна темрява, тож коли хлопця замикають, неможливо визначити день зараз чи ніч. Але вікно в дальньому кінці коридору за дверима, з якого пробивається тьмяне світло, натякає Джеймсу, що зараз світанок, або сутінки. Він не впевнений. Час став розмитим. Як правило, чоловік замикає хлопця тільки на ніч, але цього разу Джеймс відчуває, що його залишили наодинці на довше.

Погано.

Бо, хай там як, попри всі страждання, він досі живий. Чоловік його ще не вбив. Але варто лише дрібниці змінитися і все може закінчитись.

Чоловік з'являється у дверях.

As always, James avoids looking at his face. The man doesn't like that. But the truth is that there is nothing to see there anyway. Even lying in the darkness, with nothing to distract him, James finds it impossible to picture his features. Ever since that first day at the beach, he has been a black space in James's mind, not so much a presence as an absence. The man is as vast and unfathomable as that night sky outside.

But even out of the corner of his eye, James can see it.

The man is usually empty-handed when he arrives on a morning. There have been times when he brings a camera with him: a bulky old Polaroid contraption. He will hear a click and a whir and then become aware of the man wafting the photograph in the air.

But today, he's holding a knife.

James closes his eyes quickly. Instinct again; if we can't see the monster then it isn't really there. That was something his mother used to say sometimes when he woke up scared in the night. A lot of growing up, she'd tell him, gently stroking his forehead, is about pretending there's no such thing as monsters until you eventually realize that it's true.

Except she was wrong. There is such a thing.

His heart patters in his chest.

"Get up," the man says. "Follow me."

Despite his fear, James knows better than to disobey.

"Yes, sir."

And when he opens his eyes, the man is already gone. James listens to the heavy sound of his footfalls moving away down the corridor, then scabbles quickly off the mattress and through the doorway. The man's enormous frame fills the hallway ahead. He leads James past the closed doors up here, then downstairs, then through the stale, smoky air of the front room.

And then outside.

Something about the quality of the light in the trees tells James that it's nearly dawn, and he blinks a little as he follows the man down the wooden steps from the house's rickety porch. The camper van is parked at an angle in front of him. Beyond the vehicle, the rest of the farm stretches away, still draped for now in the night's receding shadows.

Джеймс, як завжди, відводить погляд від його обличчя. Чоловіка це дратує. Насправді дивитися там немає на що. Навіть у темряві, коли він повністю зосереджений, хлопець не здатен уявити його риси. З тієї самої першої зустрічі на пляжі чоловік закарбувався порожнечою у свідомості, наче його ніколи й не було. Безкрайній і незбагнений, як нічне небо надворі.

Та краєм ока Джеймс помічає дещо.

Зазвичай вранці чоловік приходиться з порожніми руками. Тільки інколи приносить камеру, громіздкий старий Полароїд. Лунає клацання, гудіння, а потім Джеймс чує, як той змахує знімком у повітрі.

Проте сьогодні в його руках ніж.

Джеймс поспіхом заплющує очі. Знову інстинктивно. Якщо не бачиш чудовиська, значить, його й немає. Так колись казала мати, коли хлопчик прокидався серед ночі наляканий. "Частина дорослішання, – ніжно гладила вона його по чолу, – це вдавати, що монстрів не існує. І зрештою переконаєшся, що так воно і є".

Тільки вона помилялася. Вони існують.

Його серце калатає в грудях.

— Підводься, — звучить наказ. — За мною.

Джеймс боїться, але прекрасно знає, що ослухатися не можна.

— Слухаюсь.

Як тільки хлопчик розплющує очі, чоловік уже зник. Лише глухе відлуння важких кроків віддаляється коридором. Джеймс швидко зіскакує з матраца й прослизає у двері. Попереду, заповнюючи собою весь прохід, іде масивна постать чоловіка. Вони минають зачинені двері нагорі, потім прямують сходами вниз, крізь затхле, прокурене повітря передньої кімнати.

І ось – подвір'я.

Світло між деревами підказує Джеймсу, що вже майже світанок. Він мружить, спускаючись за чоловіком з дерев'яних східців хиткого ганку. Перед ним, під кутом, припаркований фургон. Далі розкинулась ферма, все ще загорнута в тінь, що повільно тане у перших променях сонця.

The farm.

James always thinks of it as that, even though it's really a compound, somewhere deep in the woods, with tight webs of barbed wire strung between the trees. There are wire cages in which the man keeps chickens, and a row of wooden pens where emaciated animals are tied to posts. The air stinks of petrol from the generator that's constantly *putt-putting* away close to the tree line. A farm though. It's easier to think of it as that than some of the other things he might call it.

Prison.

The place he's going to die.

The man walks around the side of the camper van, striding confidently over the dry ground, his boots raising misty puffs of dust. He's holding the knife loosely down by his side. And he doesn't look back—because even though he's leading James to his death right now, he also knows he'll follow. And James does, of course. Because what choice does he have? There's nowhere to hide here. No chance of escape. No use in shouting for help.

Because nobody is coming to save him.

He remembers his first few days here at the farm. Back then, he had tried to convince himself it was a nightmare that he would wake up from soon. When he accepted it was real, he still thought it was going to end. Because the police would be looking for him, wouldn't they? He remembered the shows he and his mother used to watch on their little television: the ones in which the detective never gave up hope, and the victim was always rescued in time. Away from the farm, the whole world knew that James was gone, and so everyone would be searching for him. His father might never have replied to the letter James wrote, but his mother wouldn't forget about him. She wasn't going to rest until she found him and brought him back home where he belonged.

You and me against the world, James.

But then the days passed.

And then the weeks.

And *nobody* came for him.

Ферма.

Джеймс завжди так її називає, хоча насправді це радше склад десь глибоко в лісі, де між деревами натягнуті густі павутини колючого дроту. Тут знаходяться клітки з курми, ще ряд дерев'яних загонів, у яких до стовпів прив'язані виснажені тварини. Повітря просякнуте смородом бензину від генератора, який без упину *таракотить* біля лісової межі. Ферма. Легше називати її так, ніж тими іншими словами, що спадають на думку.

В'язниця.

Місце, де він зустрине смерть.

Чоловік обходить фургон, впевнено крокуючи сухою землею, і його чоботи здіймають у повітря туманні хмарки пилу. Ніж легко звисає в його руці. Він не озирається, бо знає, що навіть ведучи Джеймса просто в обійми смерті, той усе одно піде слідом. І хлопець іде. Бо що йому залишається? Тут немає де сховатися. Немає шансу втекти. Немає сенсу кликати на допомогу.

Адже ніхто не прийде на порятунок.

Він пам'ятає перші дні на фермі. Тоді Джеймс ще намагався переконати себе, що це лише кошмар, від якого ось-ось прокинеться. Коли все ж таки осягнув реальність, його не покидала надія, що все скоро закінчиться. Адже ж поліція мала б його шукати, правда? У пам'яті спливали передачі, які вони з мамою дивилися на своєму маленькому телевізорі: ті, де детектив невпинно продовжував розслідування і жертву завжди встигали врятувати. Десь там, за межами ферми, весь світ знав, що Джеймс зник, і його шукали. Батько, можливо, так і не відповів на його листа, але мати ніколи б не забула про нього. Вона б не заспокоїлась, доки не знайшла й не повернула сина додому, туди, де йому місце.

“Ми з тобою проти всього світу, Джеймсе”.

Та минули дні.

А потім тижні.

І *ніхто* по нього так і не прийшов.

During that period, there were times when the man left the farm. On each occasion, James had watched the old camper van disappearing down the trail between the trees, waited until the sound of its engine had faded, and then *screamed* with all the strength he could muster. Calling out for his parents. Shouting for someone—anyone—to come and save him. But his calls disappeared into the trees, and his voice failed him, and there was only ever the insistent *putt-putting* of the generator in reply. And each time, it was only the man who returned.

Nobody sees.

And nobody cares.

He follows the man across the farm now. Past the lines of wooden pens, where the animals stand motionless inside. Toward the empty pen all the way down at the end. The one closest to the woods, which used to be where he slept. Its gate is open. Perhaps the man has decided to move him back out here? Perhaps that's all that's happening? Except he knows it isn't. Because the man is turning the knife around in his hand, and there's a sense of purpose to him: a kind of dark energy buzzing around him like flies.

There's a dirty old shovel leaning against the post in the center.

James falters. Even with his back to him, the man seems to register it.

“Get in there,” he says. “Pick up the shovel.”

James walks past him slowly, and then into the pen. He takes hold of the shovel. He can barely lift it. The wooden handle is old and soft, but the metal blade at the bottom is heavy. It's caked with mud and rust.

“Start digging,” the man says.

James stares down at the surface of the ground.

And he wants to cry. He doesn't need to be told what he's digging here. It's his own grave. But the thing that sickens him the most is how ashamed he is. Because he feels so weak, and the earth here is hard and solid. His shoulders begin to hitch a little as he tries to keep the tears in. How worthless he is. Everyone has forgotten him. All that's left is the man, and all the man wants is this one final thing from him, and he can't even manage to do that right.

У ті часи траплялося, що чоловік залишав ферму. І щоразу Джеймс проводжав поглядом старий фургон, який зникає стежкою між деревами. Він чекав, поки звук двигуна розтане вдалині, і тоді *кричав* щосили, як тільки міг. Звав батьків. Волав, аби хоч хтось, будь-хто прийшов на допомогу. Але крики тонули між деревами, голос зривався, і єдиним відгуком було нестерпне *таракотіння* генератора. І кожного разу повертався тільки чоловік.

“Ніхто не бачить”.

“І ніхто не переймається”.

Він слідує за чоловіком через подвір'я ферми. Минаючи ряди дерев'яних загонів, де нерухомо стоять тварини. Вони підходять до крайнього, біля самого лісу. Там, де колись ночував хлопець. Хвіртка розчинена. Може, чоловік просто вирішив повернути його назад? Може, на цьому все і закінчиться? Звісно ж ні. Чоловік цілеспрямовано крутить ніж у руці, а навколо відчувається темна енергія, яка дзижчить, немовби рій мух.

У центрі загону притулилася до стовпа стара брудна лопата.

Джеймс зупиняється. Той, навіть не обертаючись, відчуває це.

— Усередину, — промовив він. — Бери лопату.

Джеймс повільно проходить повз нього і заходить у загін. Він бере лопату, і ледве може її підняти. Дерев'яна рукоятка гнила та м'яка. Лезо в іржі, вкрито грудками засохлого багна.

— Копай, — наказує чоловік.

Джеймс дивиться на землю під ногами.

І йому хочеться плакати. Не треба слів, щоб зрозуміти. Він копає свою власну могилу. Але найбільше роз'ідає сором. Хлопчик надто слабкий, а земля надто тверда. Плечі починають здригатися, коли він ковтає сльози. Нікчема. Забутий усіма. Залишився тільки чоловік, і навіть останнє завдання Джеймс не може виконати як слід.

“Start digging,” the man repeats. James gathers himself together. He plants the tip of the shovel against the earth as best he can. Looks at the metal edge at the top of the blade. And then he stamps down on it with the arch of his bare foot as hard as he can.

As James digs his own grave over the next few hours, he forgets about the pain in his body. The trembling muscles. The heat of the sun as it begins to burn his shoulders. The fact that his right foot is so badly hurt now that it won't support his weight. He's determined to do this. He will keep going.

The whole time, the man is whistling softly behind him.

The tune is the same one as always, as maddening and strange as ever. James hates the way that it has begun to worm its way into his mind. Every night in the darkness of his room, it plays in his head, and sometimes he's even found himself humming it without realizing. It's as though the tune is an infection that's gradually spreading to him from the man.

He doesn't want it to be the last thing he ever hears.

But he knows it will be.

Eventually the whistling stops. James assumes that's the man's way of signaling that he's done enough and that the grave is ready. With his hair bedraggled and sweat running down his face, he leans on the spade and looks down at the hole before him. A shiver of pride runs through him. His body is weak and the ground is hard, but he's done a good job. The hole is long and deep. And he's so exhausted now that he just wants to lie down in it, and for this all finally to be over.

Except ... that's not quite true.

He looks up at the sun streaming through the mist between the trees, and for a moment he thinks he sees his mother standing there, half illuminated by a ray of light. It's only his imagination—a vision driven by the delirium. He knows that. But he still feels a small fire burning inside him. He wants to go home. He doesn't want this monster to beat him.

He wants to live so very badly.

He leans there, breathing heavily, his body trembling.

Waiting.

— Копай, — повторює чоловік. Хлопець збирає рештки сил. Ставить, як може, лопату лезом до землі. Дивиться на металевий край. І потім натискає босою ногою з усієї сили.

Копаячи власну могилу протягом наступних кількох годин, Джеймс забуває про біль у тілі. Тремтіння м'язів. Спеку сонця, що починає обпалювати плечі. І те, що права нога так сильно пошкоджена, що вже не тримає його вагу. Хлопець сповнений рішучості завершити справу. Він не зупиниться.

Увесь цей час чоловік тихо насвистує позаду.

Мелодія завжди одна й та сама, така ж дивна й дратівлива, як і раніше. Джеймс ненавидить, що вона засіла в його голові. Щоночі, лежачи в темряві своєї кімнати, вона грає в думках, а іноді він навіть ловить себе на тихому наспівуванні. Неначе вірус, що передається разом із подихом того, хто стоїть за його спиною.

Хлопець не хоче, щоб це було останнє, що він почує.

Але усвідомлює, що так і буде.

Зрештою, свист стихає. Джеймс розуміє знак чоловіка, що робота завершена, і могила готова. Волосся скуйовджане, піт стікає по обличчю, спираючись на лопату, хлопець дивиться на вириту яму. У нього прокидається дивна гордість. Тіло слабке, земля тверда, але він упорався. Яма довга й глибока. Втома настільки сильна, що Джеймс готовий лягти туди просто зараз, щоб усе нарешті закінчилось.

Можливо... ще не зовсім готовий.

Він підводить погляд на сонце, яке пробивається крізь серпанок між деревами, і на мить бачить матір. Вона стоїть, напівосвітлена променем. Джеймс знає, що це лише марення від втоми. Але в ньому спалахує маленький вогник. Він хоче додому. Не хоче, щоб це чудовисько його зламало.

Так палко хоче жити.

Хлопець стоїть, дихати важко, тіло тремтить.

Очікує.

From back up the farm, he hears the sound of the camper van door slamming shut, and he realizes the man is no longer standing behind him. He hadn't even been aware of him moving. But that's no surprise—it's one of the powers the man has. He seems able to appear and disappear at will.

James risks glancing in that direction.

And what he sees there catches his breath.

The man is walking back toward him again. As always, his face is a black absence, but James's gaze is drawn instead to the figure beside him.

The little boy that the man is dragging by the arm.

With his heart pounding, James looks down at the hole he has dug. Not his own grave at all. The relief that understanding brings washes through him like ice-cold water. But it also brings a burst of shame. He only saw the boy for a second, and he looked nothing like James, but it still feels as though he was seeing a reflection of himself.

But he's done a good job, hasn't he? He needs to cling to that.

He is still alive.

A part of him knows that's what the man wants him to think. That there is a purpose to everything he's doing. That out of all the words James might use to describe this place, the worst one of all might be this:

Home.

But all that, along with the shame, is overwhelmed by the relief. He is still alive! He hears the man and the boy approaching. And as he looks up again at the trees ahead of him, he sees that his mother is gone now.

James

August 2001

The man whistles quietly as he drives.

James stares out of the windows of the camper van, eager for sensation but also overwhelmed by it. His gaze darts here and there—one side then the other; up through the windscreen—watching the woods

З глибини ферми він чує, як із гуркотом зачиняються дверцята фургона, і розуміє, що чоловіка вже немає позаду. Джеймс навіть не помітив, коли той зрушив з місця. Та це й не дивно, адже одна з його здібностей це вміння з'являтися й зникати, коли забажає.

Джеймс наважується кинути погляд в той бік.

Побачине перехоплює йому дух.

Чоловік знову прямує до нього. Як завжди, його обличчя просто чорна порожнеча, та зараз погляд прикутий до постаті поруч.

До малого хлопчика, якого чоловік тягне за руку.

Серце шалено калатає, Джеймс дивиться вниз, на вириту ним яму. Це зовсім не його власна могила. Полегшення від цього усвідомлення пронизує його, наче крижана вода. Але водночас приходить і хвиля сорому. Він бачив хлопчика лише мить, і той зовсім не був схожий на Джеймса, та все ж таке відчуття, ніби дивиться у власне відображення.

Але ж він попрацював на славу, еге ж? Джеймс заспокоює себе.

Він досі живий.

Частина його розуміє, що саме цього чоловік і домагається, щоб Джеймс в це вірив. Що в усьому, що тут відбувається, є якась мета. Що з усіх можливих слів, якими Джеймс міг би описати це місце, найгіршим було б одне:

Дім.

Та все це, разом із соромом, затьмарює полегшення. Він все ще живий! Джеймс чує, як наближаються чоловік і хлопчик. І коли знову підводить погляд на дерева попереду, бачить, що матері вже немає.

Джеймс

Серпень 2001 рік

Чоловік тихо насвистує за кермом.

Джеймс визирає крізь вікна фургона, прагнучи усе відчутти і водночас перенесичуючись почуттями. Його погляд метушливо перескакує то в один, то в інший бік. Він зиркає вгору крізь лобове

outside the vehicle flashing past. There is almost too much for him to take in right now. The trees at ground level form an intricate brown-green blur of texture. He has become so used to his world being static—living in the center of a universe that turns around him, if it moves at all—that it is a shock to find himself in motion.

This is the first time he has left the farm in over three years.

James doesn't remember much of those years. There is too much pain, too much horror, for him to recall any of what he's experienced in detail. But the man has absorbed him into his world by increments. He made him dig the graves before he made him bury the bodies afterward. He made him listen before he made him watch.

He made him take photographs of his own.

James thinks of the image he has in his pocket right now: of the boy in the back of the camper van when the man brought him back to the farm yesterday. James has never taken part in the killing itself. The man has been waiting for him to be broken before trusting him to do that. But that boy is waiting in the end pen back at the farm now. And tomorrow morning, he will be James's first.

The man continues to whistle as he drives.

James has no idea where they are going today or why. What does it matter? The man is God, and he will reveal himself when he is ready. They drive through woodland and then join the motorway. It is difficult to keep track of time, but it's perhaps an hour after they left the farm when the man finally indicates and takes a turning off the motorway. They drive into a rest area car park and come to a stop. The man unclips his seat belt. He indicates for James to do the same.

James's heart starts beating a little harder.

This can't be real, can it?

Outside the camper van, the air is as fresh as it has ever tasted, and the slight rush of the breeze suggests a landscape he might run in forever. He pictures a kite trailing in the blue sky behind him—and then gets distracted. Because there are people here! The sight of them *all around* causes him to blink in surprise. Aside from the man and the boys, he hasn't

скло, спостерігаючи, як за вікном пролітають повз дерева. Зараз довкола надто багато всього, щоб охопити все одразу. Біля самої землі стовбури зливаються в химерний буро-зелений візерунок. Хлопець так довго жив у статичному світі, у самому серці ледь рухливого всесвіту, що відчуває потрясіння від такої динаміки.

За останні три роки він вперше за межами ферми.

Джеймс майже нічого не пам'ятає про той час. Занадто багато болю, занадто багато жаху, витісняють усі подробиці спогадів. Але чоловік крок за кроком затягнув його у свій світ. Спершу змушував копати могили, потім – закопувати в них тіла. Спершу наказував слухати, а згодом – дивитися.

Змусив самому робити фотографії.

Джеймс згадує світліну, що лежить зараз у нього в кишені, на ній зображен хлопчик на задньому сидінні фургона, якого учора чоловік привіз на ферму. Він ще ніколи не брав участі у вбивствах. Чоловік чекав, доки його психіка зламається, щоб доручити цю справу. Але тепер той хлопчик чекає у крайньому загоні на фермі. І завтра зранку він стане для Джеймса першим.

Чоловік усе ще насвистує за кермом.

Джеймс не має жодного уявлення, куди вони сьогодні прямують і навіщо. Та й яка різниця? Цей чоловік Бог, тому все стане відомо лише тоді, коли той вважатиме за потрібне. Вони минають ліс й виїжджають на автомагістраль. Важко слідкувати за часом але, ймовірно, десь за годину після виїзду з ферми чоловік вмикає сигнал повороту й звертає з траси. Вони заїжджають на парковку зони відпочинку й зупиняються. Чоловік відстібає ремінь безпеки та жестом наказує Джеймсу зробити те саме.

Серце хлопця починає калатати сильніше.

Це ж все не насправді?

Надворі повітря чисте й свіже, а легкий вітерець ніби малює перед ним обрії, де він міг би бігти без упину. Джеймс уявляє повітряного змія в небі позаду... і раптом відволікається. Люди! Їхня присутність *навколо* змушує його здивовано кліпнути. Відтоді як його викрали з пляжу, Джеймс не бачив жодної живої душі, крім чоловіка

seen anyone since he was taken from the beach. He's been in a different world. But now he's back in the real one. As he turns to look, this way and that, it feels as though everything is turning around him instead, and the sensation makes him dizzy.

This can't be happening!

"Nobody sees," the man tells him. "And nobody cares."

He slams the camper van door.

"You'll see."

And then the man sets off for the building at the end of the car park. James follows dutifully behind. But the man must be wrong, he thinks. He's going to wake up from the nightmare after all. He looks down at himself. He is thin and disheveled, unwashed. He knows there are bruises on his face. And he still remembers enough of the real world to believe that someone must notice those things.

Because despite the man's best efforts, he has never quite lost hope.

Even after everything he has gone through, there is still something of him left inside. A part of him that believes he might mean more to the world than the man has tried to convince him. A part that wants to go home. That hope is small and fragile, like a faltering pilot light in his heart, but it is there. He isn't brave enough to challenge the man alone, but if someone were to ask him if he was okay, or approach him and offer to help, James would tell them everything in a heartbeat. He still has just enough courage left to do that.

And surely someone will.

A young man is smoking a cigarette outside the hotel at the side of the car park. James stares across at him as they walk, willing him to look up. And then he does! James's heart flutters as the two of them lock eyes.

Notice me, he thinks.

Please.

But then the young man looks away.

"Keep up," the man tells him.

The flower van first. The woman working inside is young and pretty, and she has a kind face. Help me, James thinks. But not only does she avoid looking at him, she even turns away. And the same thing happens

та хлопців. Він перебував в іншій реальності. А тепер повернувся до справжньої. І коли озирається, здається, що обертається не він, а все навколо, і від цього паморочиться в голові.

Не може бути!

— Ніхто не бачить, — промовляє йому чоловік. — І ніхто не переймається.

Він грюкає дверима фургона.

— Переконаєшся сам.

Чоловік прямує до будівлі на іншому кінці паркінгу. Джеймс покірно йде слідом. Хлопчик переконаний, що чоловік помиляється. Він ось-ось прокинеться від цього кошмара. Джеймс опускає погляд на себе: худий, розпатланий, брудний. Він знає, що обличчя вкрите синцями. Віра, що в реальному світі хтось обов'язково помітить, усе ще жива.

Попри всі зусилля чоловіка, надія в ньому не згасла.

Навіть після всього пережитого в ньому лишилася частинка, яка вірить, що він вартує більше для світу, ніж намагається довести чоловік. Частинка, яка хоче додому. Ця крихітна й тендітна надія ледь тліє у серці, але вона все ще жива. Джеймсу бракує відваги, щоб самотужки протистояти чоловіку. Та якби хоч хтось поцікавиться його станом, чи простягне руку допомоги, то він розповість їм усе без вагань. У нього вистачить на це мужності.

Хтось обов'язково знайдеться.

Біля готелю, з боку стоянки, молодик палить сигарету. Ідучи повз, Джеймс не зводить із нього очей, намагаючись примусити підняти погляд. І ось він піднімає! Серце Джеймса тріпоче, коли їхні погляди зустрічаються.

"Помітьте мене", — подумки каже він.

"Благаю".

Але той відвертається.

— Не відставай, — каже чоловік.

Спершу фургон із квітами. Усередині працює молода, вродлива жінка з привітним обличчям. Допоможіть мені, думає Джеймс. Та вона не тільки не глянула, а ще й відвернулася. І далі

when they go inside. The student behind the food counter is too distracted; the man at the amusement arcade is too angry; the boy in the shop watches him with open hostility. Person after person, the horrible realization settles inside James that nobody is going to help him.

Everything the man has told him is true.

Nobody sees.

And nobody cares.

And then, finally, the bathroom at the end of the concourse. The man locks himself away inside a toilet stall, whistling to himself. James is suddenly alone and untethered. He feels the air beginning to sing with tension.

Run, he tells himself.

But his body won't respond. It's the same sensation he remembers having on the beach—a lifetime ago now—but it's so much worse. He is long past the point of helping himself; he is only a little boy, one who somehow feels even younger than he was back then. What he needs is for someone to take his hand and lead him to safety. Away from the man. Away from the boy waiting back at the farm.

All it would take is someone—

And then James hears the door open behind him.

He turns slowly. The boy who walks into the bathroom a moment later is about his own age, and the sight of him takes James's breath away. It is like staring at his own reflection—or into a mirror that shows what he could have been if things had been different. They stare into each other's eyes for a second. And the boy *sees* him—he's not like the others here. The boy knows instantly that something is wrong. Perhaps it's because he's a child too. Maybe it takes someone who hasn't quite grown out of their own nightmares yet to recognize when they've just walked into someone else's.

Help me, James thinks. *Help us.*

Because if you won't then nobody will.

The boy stares back at him, and the hope in James's heart flickers a little more brightly. Even just the eye contact, just being seen, gives him

повторюється те саме. Студент за прилавком із їжею надто зайнятий, чоловік у залі автоматів занадто роздратований, хлопець у крамниці дивиться на нього з відвертою неприязню. З кожною наступною людиною в душі Джеймса починає осідати моторошне усвідомлення: ніхто йому не допоможе.

Слова чоловіка виявились правдою.

“Ніхто не бачить”.

“І ніхто не переймається”.

І зрештою – туалет наприкінці коридору. Чоловік замикається в дальній кабінці, насвистуючи.

Джеймс залишається на самоті, зовсім один. У повітрі нависла напруга.

“Тікай”, – наказує він собі.

Але тіло не слухається. Таке саме відчуття, як і на пляжі, колись давно, та тепер набагато гірше. Він повністю безсилий, усього на всього маленький хлопчик, який почувався зараз навіть молодшим ніж тоді. Йому потрібен хтось, хто візьме за руку і відведе в безпечне місце. Подалі від чоловіка. Подалі від хлопця, що чекає на фермі.

Тільки б хтось...

І раптом Джеймс чує, як за спиною закрипіли двері.

Він повільно повертається. За мить в туалет заходить хлопчик, приблизно його віку. У Джеймса перехоплює дух. Він наче дивиться на власне відображення або у дзеркало, в якому його інша версія, якби всього цього не сталося. Вони пересікаються поглядом на кілька секунд. І хлопчик *бачить* його, на відміну від інших. Він без слів розуміє, що щось не так. Можливо, тому що теж ще дитина. Можливо, лише той, хто ще не переріс власних нічних жахів, здатен впізнати, коли опинився у чужому.

“Допоможи мені, – думає Джеймс. – Допоможи нам”.

“Бо якщо не ти, то ніхто”.

Хлопчик не відводить очей, і в Джеймса спалахує трохи яскравіше крихітна іскра надії. Звичайний зоровий контакт, погляд,

courage, and he starts to take a step forward. But then the man stops whistling, and James stops and glances sideways at the closed door. Doing so breaks whatever spell exists between him and the other boy. When James looks back again, he sees the boy is already ducking into the far stall.

Pulling the door closed.

Locking it.

Hiding.

And that last little flicker of hope inside James gutters out.

The man emerges from his own toilet stall a moment later. Even after all this time, James still knows better than to look at the man's face, but he can sense the expression of triumph there right now.

The man ruffles his hair as he walks past.

He stops briefly outside the stall where the other boy is cowering. James walks past it afterward, dutifully following the man out, and he reaches out to the door as he does. His fingertips touch the wood so softly that the boy inside cannot possibly have heard, and yet James senses him flinching.

You could have saved us, he thinks. But you didn't.

And after a moment's hesitation, he takes the photograph out of his pocket and places it on the floor.

So that's yours now.

When they arrive back at the farm later, the man takes James to the house. A few of the chickens flutter about frantically in their cages, but the man seems indifferent. He doesn't look down the patchy yard either. Past the pens of animals, to the enclosure at the far end, where the slumped shape of the boy waits in the early evening gloom.

But James does.

Inside the house, the man leads him through to the dirty kitchen at the back, then unlocks the heavy padlock on the door there. It opens onto a set of flimsy wooden stairs descending into absolute blackness below. James has never been down here. The man's heavy boots tap solidly on

що його помітив, вже додає сміливості. Джеймс робить крок вперед. Свист припиняється, він зупиняється, кинувши погляд убік на зачинені двері. Тим самим руйнуючи чари між ним й іншим хлопчиком. Джеймс знову озиряється та помічає, як той уже шмигнув у дальню кабінку.

Зачиняє за собою двері.

Замикає їх.

Ховається.

І останній вогник надії всередині Джеймса згасає.

За мить чоловік виходить зі своєї кабінки. Навіть з плином часу хлопець знає, що не варто дивитися йому в обличчя, але він відчуває там тріумфальну посмішку.

Проходячи повз, чоловік недбало куйовдить його волосся.

Він ненадовго зупиняється біля кабінки, де причаївся інший хлопчик. Джеймс проходить повз, покійрно слідуючи за чоловіком, і мимохідь торкається дверей. Кінчики пальців ледь ковзають по дереву, так тихо, що хлопчик усередині навряд чи міг почути, і все ж Джеймс відчуває, як він здригнувся.

"Ти міг нас врятувати, – думає він. – Але не зробив цього".

Після короткого вагання він дістає з кишені світлину та кладе її на підлогу.

"Тепер вона твоя".

Повернувшись на ферму, чоловік відводить Джеймса до будинку. Кілька курей метушаться у клітках, але чоловік, здається, цього не помічає. Він навіть не дивиться на занедбаний газон. Вони минають загоны з тваринами, прямують до самого дальнього вольєра, де у вечірніх сутінках чекає згорблена постать хлопчика.

Але Джеймс дивиться.

У будинку чоловік веде його на брудну кухню в глибині, відмикає важкий навісний замок на дверях. За ними видніються хиткі дерев'яні сходи, що спускаються у цілковиту темряву. Джеймс тут вперше. Важкі підшви чоловіка глухо відбивають кроки на кожній

each step as he descends. James's own land more softly behind as he follows him down into this cold, dark space underneath the world.

At the bottom, the air smells of mold and earth.

There's a click as the man pulls on a cord. The single bulb flickers on and buzzes gently, illuminating a small, makeshift storeroom.

James looks around. Every visible surface is thick with dust, and cobwebs trail down from the wooden ceiling. There are bags stuffed full of old clothes against one wall. Open cardboard boxes against another, filled with an assortment of random objects. Crumpled handbags. Broken toys. Indistinct photographs curling at the edges.

Souvenirs, James realizes.

The wall directly ahead is lined with rusted filing cabinets. Above them are a series of handmade wooden shelves the man has nailed into the brickwork. James's gaze moves over the items there. An old kerosene lamp and a crumpled box of matches; the rusted handles of wrenches and hammers; an ornate silver picture frame with no photograph inside. Metal hooks have been screwed into the fronts of the shelves, keys hanging from them at intervals all the way along.

The man opens one of the drawers. It makes a rasping, scraping sound.

"Come and look," he tells James. James steps across and peers down. The first thing he notices is the money. It has been a long time since he has seen money, and there is almost too much of it here for his mind to make sense of. Hundreds of rolled-up banknotes, held in tight coils with dirty rubber bands. James has no idea where the man got it from, but the implication of what he's being shown is clear.

Look at how powerful I am.

How powerful I can make you be.

His gaze moves to everything else in the drawer.

"Take some of it out," the man tells him. "Look through it."

James hesitates for a second, then reaches in and begins to pick items out at random, one by one. Passports; bank cards; birth certificates;

сходинці. Кроки Джеймса набагато тихіші, коли він іде слідом у цю холодну темну безодню під землею.

Внизу в носі різко б'є запах плісняви та сирієї землі.

Чоловік смикає за шнур, лунає клацання. Єдина лампочка тьмяно спалахує й тихо дзижчить, освітлюючи невелике імпровізоване сховище.

Джеймс озирається. Пил товстим шаром вкриває все навколо, з дерев'яної стелі звисають нитки павутиння. Уздовж однієї стіни валяються мішки, набиті старим одягом. Уздовж іншої розкидані відкриті картонні коробки, напхані різноманітними дрібницями. Зім'яті сумочки. Поламані іграшки. Розмиті фотографії з загнутими краями.

"Трофеї", – усвідомлює Джеймс.

Стіна прямо перед ним завішана іржавими металевими шафами. Над ними – дерев'яні саморобні полиці, прибиті до цегли. Джеймс окидає погляд на речі там. Стара гасова лампа й зім'ята коробка сірників, іржаві ручки гайкових ключів і молотків, вишукана срібна фоторамка без світлини. Спереду на полицях прикручені металеві гачки, з яких через рівні проміжки звисають ключі.

Чоловік відчиняє одну з шухляд. Лунає шорох і різке шкряботіння.

— Підійди, глянь, — мовив чоловік Джеймсу. Хлопець підходить ближче і заглядає в шухляду. Перше, що помічає – гроші. Минули роки відтоді, як він востаннє їх бачив, а купюр настільки багато, що очі розбігаються. Сотні згорнутих у тугі рулони банкнот, стягнутих брудними гумками. Джеймс не знає, звідки чоловік їх узяв, але сенс того, що йому зараз показують, очевидний.

"Подивись, який я могутній".

"Яким могутнім можу зробити тебе".

Погляд Джеймса ковзає далі шухлядою.

— Дістань щось, — наказує чоловік. — Роздивись.

Хлопець вагається мить, а потім простягає руку й починає діставати предмети навмання, один за одним. Паспорти, банківські

driving licenses. The blank faces of strangers stare back at him, and the details begin to merge as he looks through them. But again, the implication is clear. The man has dark magic. He can change his name, his age, his face. There are so many identities in this room, each one a door that the man can step through, moving from one to the next at will. He is anybody and nobody. He is whoever he wishes to be. He is hurt and trauma passed on from body to body. And that is what James can be too.

Nobody sees. And nobody cares.

The man has spent so long convincing him of that, and he's proved it to James today. But down here, finally, he is teaching him something else as well.

Nobody except me.

James hears the familiar tune whistled softly in the air. It takes a moment for him to realize that it's coming from him now.

James

August 2001

James lies awake in the darkness.

The room is pitch black and yet the air seems to be throbbing in his eyes and ears. He's been lying here like this for what feels like hours, his nerves singing the whole time. What is he waiting for? He isn't sure. There's no way to tell what time it is. No way to know how many hours have passed since the man brought him up here earlier.

It had been the same as every other night, except for one small difference. Whenever the man closed the door in the past, James has always heard the sound of the key turning in the lock.

Click.

But not tonight.

He had lain there listening, waiting for it, but the sound never came. Tonight, the man has left the door to James's room unlocked. But then, why wouldn't he? He knows that James has accepted the truth now. The world doesn't want him. It never had. Nobody has ever seen him; nobody has ever cared. And at dawn, the two of them will take the final

картки, свідоцтва про народження, водійські права. Безликі обличчя дивляться крізь нього, і все зливається до купи. Сенса знову очевидний. Чоловік володіє темною магією. Він може змінити своє ім'я, вік, обличчя. У цій кімнаті стільки особистостей, і кожна з них – двері, крізь які він мандрує, коли заманеться. Він хтось і водночас ніхто. Він – той, ким захоче бути. Він – біль і травма, що передаються від тіла до тіла. І таким самим може стати Джеймс.

“Ніхто не бачить. І ніхто не переймається”.

Чоловік роками вбивав цю істину в голову Джеймса, і сьогодні закріпив урок. Та тут, у темряві, відкриває істину.

“Ніхто, крім мене”.

Джеймс чує знайому мелодію, тихо насвистувану в повітрі. І лише за мить розуміє, що вона лунає з його вуст.

Джеймс

Серпень 2001 рік

Джеймс лежав у темряві, сон ніяк його не брав.

Кімната наповнена суцільною п'янкою, а повітря, ніби пульсує в жилах. Хлопець лежить, як на голках, вже, мабуть, декілька годин. Чого він чекає? Сам того не знає. Неможливо визначити час. Неможливо дізнатись скільки минуло годин з тих пір, як чоловік привів його сюди.

Ця ніч нічим не відрізнялася від інших, окрім однієї дрібниці. Раніше, коли чоловік зачиняв двері, Джеймс завжди чув, як у замку повертається ключ.

Клац.

Та не сьогодні.

Він лежав і чекав на цей звук, але так і не почув. Сьогодні двері залишилися незамкненими. І чому б ні? Чоловік певен, що Джеймс нарешті змирився. Світові він більше не потрібний. Та й ніколи не був. Ніхто ніколи не бачив його. Ніхто ніколи не переймався. На світанку вони разом зроблять останній крок. Не було сенсу замикаати

step together. There was no more need for the man to lock the bedroom door earlier than there had been for him to worry that James would run away from him at the rest area.

Except that the man *doesn't* know that. He only thinks it.

James listens carefully.

The house has been silent for hours now, surely? And if he leaves it much longer then it will be too late. So he slips out from beneath the thin cover and stands up.

Listens again. Hears ...

Breathing.

He feels a burst of panic—suddenly sure that the man has been standing here in the room the whole time, motionless and invisible in the blackness. But that can't be true. James remembers watching the door close. Later on, he saw the thin line of hallway light at the bottom go out.

It's his own breathing he can hear.

With his palms out in front of him, he walks blindly across the room in what he knows to be the direction of the door. The floorboards are rough against the soles of his bare feet. When he reaches the wall, he takes a step to one side, feeling for the handle.

Finding it.

Then he turns it very gently. A centimeter at a time.

The door opens inward with the quietest of creaks. James listens again carefully. When he hears nothing, he dares to open the door a little wider, his hand trembling the whole time.

Then he steps out into the corridor.

It's dark, illuminated only by a wedge of moonlight from the window at the far end. That's where the stairs are. There are three doors in between. The nearest is the bathroom, but he doesn't know what's behind the other two. He assumes one of them must be the man's bedroom, but he has no idea which one. They're all closed right now.

James wishes that he had Barnaby here to protect him. But the man threw Barnaby into the sea on the day he abducted him, and so he'll have to find the courage inside himself instead. He starts to walk down the hallway, one small step at a time, imagining that his feet are barely

двері так само, як і перейматися, що Джеймс утече до зони відпочинку.

Тільки чоловік цього *не* знає. Він лише так думає.

Джеймс прислухається.

У домі панує мертва тиша вже декілька годин. Зволікати не можна, інакше буде пізно. Він вислизає з-під ковдри і підводиться.

Прислухається знову. Чує...

Дихання.

Серце стискається. Раптом хлопця проймає усвідомлення, що чоловік весь цей час спостерігав за ним нерухомо і непомітно у темряві. Просто неможливо. Джеймс точно пам'ятає, як бачив, що двері зачинилися. Пізніше – як зникла тонка смужка світла з-під них.

Він чує власне дихання.

Витягнувши руки вперед, він навпомацки ступає до дверей. Дошки колють його босі ступні. Дійшовши до стіни, він зміщується убік намацуючи ручку.

Нарешті знаходить.

І дуже повільно, майже непомітно, починає її повертати.

Двері тихо зі скрипом відчиняються всередину. Джеймс знову напружено прислухається. Не почувши ні звуку, він наважується прочинити їх ширше, увесь час його рука тремтить.

Хлопець виходить у коридор.

Скрізь темрява, лише клин місячного світла пробивається з вікна в дальньому кінці. Саме там знаходяться сходи. Попереду три двері. Найближчі ведуть до ванної, але він не знає, що за іншими двома. Хлопець припускає, що за однією з них має бути спальня чоловіка, та не певен, за якою саме. Усі вони зараз зачинені.

Джеймс хотів би, щоб Барнабі був поруч, аби захистити його. Але чоловік викинув іграшку в море в день викрадення хлопця, тож тепер йому доведеться знайти мужність у собі самотужки. Він починає рухатися вперед, крок за кроком, уявляючи, що його ноги

touching the ground. That he's lighter than air. And it seems to work. He can feel the soft push of the carpet against his feet as he creeps along, but every footstep is as quiet as snowfall.

He reaches the first door.

If the man were to step suddenly out of nowhere, this is the final spot for him to claim he was just going to the toilet. The temptation to turn back is overwhelming. But he can't do that. He fixes his gaze on that window at the end of the corridor: at the moonlight he can see through the dirty glass. At the outside world. The *real* world.

And he keeps going.

Past the second door.

The third.

And then he is at the top of the stairs. He looks back down the hallway, and all the doors there are still closed. There's no sense of movement. And everything is silent, aside from a faint rush of air he can hear from around the window nailed shut beside him.

The stairs.

He places his weight down gingerly, one step at a time, keeping a gentle grip on the banister for support. The living room below him is lost in darkness at first, but the shapes there begin to resolve the farther he descends. He begins to move a little more quickly—wanting to run—but forces himself to slow down. The danger might be above and behind him now, but he can still feel it, hovering like a knife that will drive itself between his shoulder blades if he makes the slightest mistake.

He steps down into the living room.

Stands still. Listens again carefully.

And the house is no longer silent.

It takes him a second to realize what he's hearing, and when he does, his skin goes cold. He turns his head very slowly. His gaze moves from the wall in front of him to the settee under the window at the far end of the living room, where the man is sitting.

James holds his breath.

ледь торкаються підлоги. Що він легший за повітря. І це, здається, працює. Килим м'яко пружинить під ногами, але кожен крок тихий, як падіння сніжинки.

Хлопець доходить до перших дверей.

Якщо чоловік раптом з'явиться з темряви, це буде останнє місце, де ще можна вдати, ніби він просто прямував до туалету. Спокуса відступити шалена. Але хлопець не може. Джеймс тримає погляд на вікні в кінці коридору, на місячному світлі, що пробивається крізь брудне скло. На зовнішньому світі. *Справжньому* світі.

І він крокує далі.

Повз другі двері.

Треті.

І ось хлопець уже на верхівці сходів. Поглянувши назад, він бачить, що всі двері залишилися зачиненими. Немає жодного руху. Навкруги тихо, лише легкий вітерець просочується з-під забитого зв'язками вікна поряд.

Сходи.

Він обережно стає на кожен сходинку, тримаючись за перила. Спершу вітальня внизу тонула в темряві, але поступово, з кожним кроком все більше вимальовуються обриси кімнати. Джеймс починає трохи пришвидшуватись, як же кортить побігти, однак змушує себе сповільнитись. Небезпека, можливо, вже позаду, але хлопець усе ще відчуває її, наче лезо, готове встромитися йому в спину, якщо він зробить найменший необережний рух.

Джеймс спускається до вітальні.

Завмирає. Знову дослухається.

У будинку більше не панувала тиша.

Минуло кілька секунд, перш ніж він зрозумів, що саме чує, і це усвідомлення кинуло його в холодний піт. Хлопець дуже повільно повертає голову. Погляд ковзає від стіни перед ним до дивана під вікном в протилежному кінці кімнати, де сидить чоловік.

Джеймс затамовує подих.

As always, he can't see the man's face, but his gnarled hands are resting on his thighs, and an angle of moonlight lies over them like a sheet. They are entirely still.

The soft sound of his snoring drifts over.

James remains frozen in place, and the moment seems to go on forever. There's nowhere for him to hide. All the man has to do is shift slightly and open his eyes, and he'll see James standing there. And then he'll hurt him very badly before killing him for this betrayal. Once again, James feels the urge to go back. It wouldn't be impossible. He could creep up the stairs behind him. Return to his room. The man would be none the wiser, and he would still be alive.

But dawn is coming.

If he takes part in the killing in the morning then the last surviving fragment of him will be dead anyway. And once James realizes that, he feels a sense of resolve, that fluttering hope inside him replaced by a small core of steel.

He breathes out quietly.

Then he turns and moves into the kitchen.

The man has left the door to the cellar unlocked too, and the hinges creak as James opens it. It's so dark that he can only see the very top step below him. Beyond that is just a black hole that seems to go down into the depths of the earth forever. He takes the first step. Then the next. Breathing in slowly as he goes, the air around him beginning to smell of freshly turned soil. Until he feels encased by the ground. *This is what it must be like to be buried*, he thinks. But he isn't buried. He isn't dead. He is alive.

His foot touches the cellar floor.

The darkness down here is absolute, and he doesn't dare pull the cord on the light in case the faint illumination somehow reaches the floor above. But he remembers the layout of the room from when he was down here earlier. He takes four steps forward, moving to the wall where the old filing cabinets are, then reaches out above them in the darkness and begins to feel his way along the row of keys hanging on the metal hooks there. They chitter gently as his hand moves over them.

Як завжди, він не бачить обличчя чоловіка, але сухорляві руки лежать у нього на стегнах, і місячне світло огортає їх білою пеленою. Вони абсолютно нерухомі.

Доноситься тихий звук хропіння.

Джеймс завмирає, і мить здається нескінченною. Сховатися ніде. Варто чоловікові лише трохи поворухнутися та розплющити очі і він його побачить. А тоді завдасть хлопцю страшного болю, перш ніж убити за цю зраду. Знову Джеймс відчуває спокусу повернутися. Це цілком можливо. Він міг би тихо піднятися сходами, повернутися у свою кімнату. Чоловік нічого б не довідався, і Джеймс залишився б живий.

Та світанок уже близько.

Якщо він допоможе у вбивстві вранці, то остання жива частинка його самого загине. І щойно Джеймс усвідомлює це, замість крихкої надії в ньому зароджується тверда, мов сталь, рішучість.

Тихий видих.

Він повертається й заходить до кухні.

Двері льоху теж залишилися відчиненими. Петлі скриплять, коли хлопець тягне їх на себе. Перед ним суцільна темрява, видно тільки верхню сходинку. Нижче – чорна безодня, що тягнеться, здається, аж до самого центру землі. Він робить перший крок. Ще один. Повільно вдихаючи, відчуває, як повітря наповнюється запахом свіжо розритої землі. *“Ось воно як, бути похованим”*, – думає він. Але він не похований. Він не мертвий. Він живий.

Нога торкається підлоги льоху.

Внизу панує непроглядна темрява, і він не ризикує вмикати світло, боїться, що раптом навіть слабке сяйво просочиться нагору. Та ще з попереднього разу Джеймс пам'ятає, як усе розташовано. Обережно робить чотири кроки вперед, торкається стіни зі старими шафами, простягає руку в п'ятмі над ними й намагає низку ключів на металевих гачках. Вони тихо подзенькують від його рухів.

He finds the one the man used for the main gate when they left today.

It's the only one he needs—that's what a part of him wants to insist— except that it isn't. It's not good enough. So he keeps moving his hand to the left, searching for the other keys he saw earlier. He can't find them. Time stretches out, threatens to snap. Has the man moved them? The voice in his head telling him to run grows impatient and shrill. The silence is singing. But he ignores it all. Focuses as best he can.

And ...

There they are.

He stands there for a moment with the keys clenched tightly in his fist and his heart beating hard. God—can he really do this? He feels himself faltering. But then he becomes aware of all the invisible things in the room around him: all the souvenirs stored away in the bags and boxes that are lost in darkness against the walls to either side. This little room is a grave. There are ghosts here. And he can sense them in the air now.

You are strong, they tell him. You are brave.

You know what you have to do.

Yes, he thinks.

He knows exactly what he has to do.

A few moments later, he turns and starts up the stairs. The doorway to the kitchen is a dark gray rectangle far above, and he keeps his attention focused on that as he climbs, expecting the man to step into view at any moment. But it remains empty. Back in the kitchen. He listens. Nothing. The house is entirely silent. And he's about to start moving when he realizes that's wrong—that it shouldn't be. He edges into the living room. The man remains on the settee under the window, the moonlight still draped over his hands, his face invisible. He doesn't appear to have moved at all.

But the snoring has stopped.

And yet there's no going back now, is there? Not after what he's just done downstairs. James imagines the man staring back at him from the black void where his face should be.

Хлопець відчуває той самий ключ, яким сьогодні чоловік відмикав головні ворота.

Частина його хоче переконати себе, що цього досить, але він знає, що ні. Рука ковзає ліворуч, шукаючи інші ключі, які бачив раніше. Та дремно. Час тягнеться, мов гума, яка от-от порветься. Невже чоловік їх переставив? Голос усередині, що наказує тікати, стає все дедалі різкішим і пронизливішим. Тиша дзвенить у вухах. Та він не зважає. Щосили зосереджується.

І...

Ось вони.

Джеймс завмирає на мить, міцно стискаючи ключі в кулаці, серце шалено калатає. Господи... чи здатен він на це? Рішучість ніби згасає. Та раптом всі приховані речі в кімнаті стають чіткішими: трофеї, заховані у темряві, сумках, коробках обабіч стін. Ця маленька кімнатка – могила. У ній мешкають привиди. Він відчуває їхню присутність.

“Ти сильний, – шепочуть вони. – Ти хоробрий”.

“Ти знаєш, що маєш зробити”.

“Так”, – думає хлопець.

Він точно знає, що мусить зробити.

Минає кілька хвилин, він повертається, і починає підніматися сходами. Десь угорі темно-сірим прямокутником видніється дверний отвір до кухні. Джеймс уважно дивиться на нього, готовий у будь-яку мить побачити там чоловіка. Але прохід лишається вільним. Повертається до кухні. Прислуховується. Жодного звуку. У будинку панує абсолютна тиша. Він уже готовий рухатися далі, коли раптом усвідомлює: тут щось не так. Хлопець крадькома зазирає до вітальні. Чоловік усе ще сидить на дивані під вікном, руки, залиті місячним світлом, нерухомі, обличчя губиться в п'їтмі. Не схоже, щоб він взагалі ворухнувся.

Та хропіння раптом стихло.

І все ж дороги назад вже немає? Не після того, що він щойно зробив унизу. Джеймсу ввижається, як чоловік дивиться на нього з темної безодні замість обличчя.

How worthless you are.

No, James thinks. No, I'm not.

The man turns his head in the darkness.

And then the snoring resumes.

There's no reason to hesitate. James walks across the front room. He doesn't need to tell himself that he's lighter than air right now, because it feels like he really is. He walks past the man, into the small porch at the front of the house, opens the door just enough to slip out through and then—his heart giddy now, euphoria coursing through him—closes it quietly behind him.

It's a cold night. The sky is clear and the moon is full, and the farm ahead of him seems so much brighter than the house behind. There's no need for him to be quiet anymore—not out here. He runs as fast as he can across the hard ground, heading all the way down to the wooden pen at the far end by the trees. James hasn't run this quickly in years, perhaps not ever, and he can't remember ever feeling so alive.

The boy chained to the post is awake and alert. Perhaps he's too cold and miserable to sleep, but it feels like he was expecting him. As James skids to his knees in the dust, he can see the boy's bright eyes, and the terror there just makes the resolve in him fold over upon itself, becoming sharper and more defined, like the edge of a blade.

"What are you doing?" the boy whispers.

James takes hold of the padlock on the chain.

"It's time to leave," he says.

He works the first key on the ring into place. It doesn't turn, so he tries the second. He feels untethered from the world now. Triumphant.

"Where are we going?" the boy asks him.

"We're going home," James says.

The second key doesn't turn, so he moves onto the next. Three more to go. Glancing up from the lock, he sees the hope in the boy's eyes now.

"Do you promise?"

"Який же ти нікчемний".

"Ні, – думає Джеймс. – Ні, це не так".

Чоловік повертає голову в темряві.

І хропіння знову лунає.

Немає більше причин зволікати. Джеймс переходить передню кімнату. Не треба нагадувати собі, що він легший за повітря. Хлопець відчуває себе майже невагомим. Проходить повз чоловіка, виходить до невеличкого ганку перед будинком, прочиняє двері рівно настільки, щоб вислизнути назовні. Серце шалено калатає, а в жилах пульсує ейфорія. Хлопець тихо зачинає їх за собою.

Стоїть холодна ніч. Небо без жодної хмаринки, повний місяць, і ферма попереду сяє яскравіше, ніж будинок позаду. На свободі, йому вже не потрібно тихо крастися. Він мчить щодуху по твердому ґрунту аж до крайнього дерев'яного загону, біля лісу. Джеймс не пригадує, щоб колись біг так швидко, чи щоб коли-небудь відчував такий прилив життя.

Хлопець, прикутий до стовпа, не спить, ніби напотові. Можливо, через холод і страждання йому було важко заснути, але складається враження, що він на нього чекав. Джеймс, різко зупиняється, і впавши на коліна в бруд, зустрічає погляд яскравих очей хлопчика. Той страх в зіницях лише загострює внутрішню рішучість Джеймса, наче лезо ножа.

— Що ти робиш? — прошепотів хлопець.

Джеймс вхопився за замок на ланцюзі.

— Нам час тікати, — відповів він.

Джеймс вставив у замкову щілину перший ключ із кільця. Замок не піддався, тож спробував другий. Його охопило відчуття, ніби він більше не належить цьому світу. Переможець.

— Куди ми підемо? — спитав хлопець.

— Додому, — відповів Джеймс.

Другий ключ не повернувся, тож він узявся за наступний. Залишалося ще три. Піднявши погляд, він побачив у хлопцевих очах проблиск надії.

— Обіцяєш?

“Yes,” James says. “I promise.”

The boy smiles at him.

And then everything is suddenly brilliantly lit, as though a camera flash has gone off, and the image of the boy’s face is burned into James’s mind as he winces and closes his eyes.

When he opens them a moment later, the brightness remains.

The whole compound is flooded with light.

“Oh God,” the boy whispers.

Still kneeling in the dirt, James turns his head.

The man is standing on the decking at the front of the house.

The two of them stare at each other for what feels like an age, and then the man shakes his head and taps down the steps. James feels the hope die inside him. It was a trap, he realizes. All along, the man was setting him one final test. Just to be certain he had him. Just to be sure he had broken him.

And now there’s nowhere to run. The man walks slowly across the compound toward him, turning the knife in his hand around.

And as he gets closer, he begins to whistle his tune.

James

August 2001

James stands up.

The man is walking toward him across the compound, approaching him slowly and steadily. There’s no need for him to rush, because he knows there’s nowhere for James to escape to. There never has been.

Perhaps it’s strange, but James realizes he’s not afraid anymore. Until this moment, the man has been a monolith, a demon, a monster. But as he walks toward James now, the lights of the compound are bringing him into sharp relief, and it’s clear that he’s only ever been a man. Average height and build. His face is finally visible now, and the features that James can see there are unremarkable. While he’s still whistling his tune, it sounds small and silly now.

— Так, — сказав Джеймс. — Обіцяю.

Хлопець усміхнувся йому.

І в ту ж мить навколо спалахнуло сліпуче світло, наче блиснула камера, й обличчя хлопця відбилосся в пам’яті Джеймса, коли він зіщулися й заплющив очі.

Розплющивши їх, світло все ще залишалосся.

Увесь склад заливало сяйво.

— О, Боже, — прошепотів хлопець.

Не встаючи з колін, Джеймс обернувся.

Чоловік стоїть на ганку перед будинком. Вони дивляться одне на одного, і здається, що минає вічність. Чоловік хитає головою й неквапом сходить униз східцями. Джеймс відчуває, як у ньому гасне остання іскра надії. Він усвідомлює, що це була пастка. Увесь час чоловік готував для нього останнє випробування. Щоб остаточно переконатися, що він під його контролем. Щоб знати, що він зламаний.

Більше нема куди тікати. Чоловік повільно прямує через склад, крутячи ножем у руці.

Наближаючись ближче, він починає насвистувати знайому мелодію.

Джеймс

Серпень 2001 рік

Джеймс підводиться.

Чоловік повільно прямує до нього через склад, не кваплячись. Він знає, що Джеймсу немає куди подітися. Так було завжди.

Мубуть, прозвучить дивно, але хлопець відчуває, що страх зник. Досі цей чоловік здавався йому монолітом, демоном, чудовиськом. Та тепер, світло чітко окреслює його постать, і стає очевидним, що чоловік завжди був лише людиною. Середнього зросту та статури. Обличчя, яке нарешті видно, вражає лише своєю пересічністю. А свист, що долинає, тепер звучить мізерно й безглуздо.

He might even look pathetic if he wasn't holding the knife.

James glances down. All he has are the keys he took from the cellar. They won't save him, but he clenches them between his knuckles anyway.

Just give a good account of yourself, he thinks.

He's not sure where the voice comes from, but it's right. That's all he can do. Because he *is* going to die—he understands that clearly. It should have been obvious from the very first moment he was taken on the beach that there wasn't going to be a happy ending. And perhaps a part of him had recognized that all along, and that's why he held on to that little flame inside him.

He was always going to lose.

But that doesn't mean the man has to win.

He is only a few meters away now, but he has his back to the house, which means James can see something that he can't.

You know what you have to do.

He remembers the old kerosene lamp on the shelf in the cellar.

The crumpled box of matches beside it.

The man has left the front door open and, over his shoulder, James can see a faint glow coming from inside the house. The first few tendrils of smoke from the fire he started in the basement are already beginning to emerge out into the air above the porch. The man doesn't know it yet, but his storeroom full of dark magic is burning: all his power turning to ash and smoke. And by the time he does realize, it will be too late to rescue any of it.

James glances down at the boy beside him.

I'm sorry I didn't manage to save us, he thinks.

But I tried my best.

And as the man finally reaches them, James looks away from him entirely: past the pen and into the woods beyond. His mother is standing between the trees again now, half illuminated by the floodlights, half illuminated by something else.

Можливо, він навіть виглядав би нікчемно, якби не стискав у руці ніж.

Джеймс опускає погляд вниз. У нього є лише ключі з льоху. Вони не врятують, але він усе одно міцно стискає їх у кулаці.

“Тримайся достойно”, – лунає в голові.

Невідомо, звідки взявся цей голос, але він має рацію. Це все, що лишається. Адже йому *судилося* загинути тут, тепер це очевидно. Ще тоді, коли його схопили на пляжі, мало стати зрозуміло, що щасливого кінця не буде. Можливо, він завжди це відчував, і саме тому беріг у собі маленький вогник надії.

Поразка була неминучою.

Але це не означає, що переможе чоловік.

Той уже зовсім близько, усього за кілька метрів, і стоїть спиною до будинку. Це дає Джеймсу перевагу: він бачить те, чого не бачить чоловік.

“Ти знаєш, що робити”.

Перед очима з'являється образ старої газової лампи на полиці в підвалі.

І зім'ятої коробки сірників поряд.

Вхідні двері лишилися навстіж, і через плече чоловіка Джеймс помічає слабе світіння зсередини дому. З ганку вже тягнуться перші пасма диму від пожежі, яку він розпалив у льоху. Чоловік ще не підозрює, що його сховище з темною магією охоплене вогнем. Уся його могутність обертається на попіл і клуби диму. Коли ж він зрозуміє, то рятувати бодай щось вже буде занадто пізно.

Джеймс опускає погляд на хлопчика поруч.

“Пробач, що не зумів урятувати нас”, – майнула думка.

“Але я зробив усе можливе”.

Коли чоловік зрештою підходить до них, Джеймс зовсім відводить від нього погляд, за загін, десь в бік лісу. Там, поміж дерев, знову стоїть його мати. Наполовину залита світлом прожекторів, наполовину – сяйвом чогось іншого.

She smiles at him.

“Are you proud of me?” he says.

Her smile broadens.

More than you could ever know, she says. I love you so much. Now close your eyes and come here.

Вона всміхається йому.

— Ти мною пишаєшся? — запитує хлопець.

Її усмішка розквітає ще ширше.

“Більше, ніж ти можеш собі уявити, — каже вона. — Я так сильно тебе люблю. А тепер заплющ очі та йди до мене”.

Chapter 2. Rendering psychological atmosphere in the Ukrainian translation

2.1. General characteristics of the book

Alex North is a British thriller writer. He was born in Leeds, England, and currently lives there with his family (GoodReads, 2025). He studied Philosophy at the University of Leeds and later worked in the Department of Sociology and Social Policy (North, 2025). Previously, he wrote under the name Steve Mobsey and published 10 books in the crime genre (North, 2025). As Steve Mobsey he received the CWA Dagger in the Library award in 2012 for his collection of works (North, 2025). Some of his novels under this name were *Black Flowers* and *Dark Room*. He later began writing under the pseudonym Alex North.

Alex North is most famous for his first work, *The Whisper Man*. *The Whisper Man*, a Sunday Times and New York Times bestseller, was translated into 30 languages and will be adapted by director James Ashcroft (North, 2025). He is also known for novels such as *The Shadow Friend* and *The Half Burnt House*. *The Man Made of Smoke* is Alex North's latest book, published on 13 May 2025.

When Daniel Garvie was just a young boy, he experienced a traumatic event – an encounter with a serial killer at the rest area, later known as the Pied Piper who abducted children. At that time, the boy narrowly escaped danger by hiding in a toilet cubicle. However, on that day he encountered not only a brutal killer, but another boy, his own age. The little boy was emaciated and dressed in shabby clothes. Little Dan was so overcome by fear that the only thing he could do that day was to hide from the monster. This traumatic event haunted the protagonist for a long time. He could not forget the boy whom he had failed to help. All this time, Dan felt guilty for being powerless to do anything at all. Now Daniel works as a criminal profiler. After all, he wants to understand what goes on in the minds of these monsters who commit such brutal crimes.

One day, whilst working as usual, Daniel Garvie receives a call from the police with frightening words: “I have some bad news about your father.” He is told that his father, John Garvie, committed suicide. However, the circumstances are rather suspicious, as the body has not been found. Dan set off for home, to the small island where he had spent his childhood. He couldn't believe that his father could have done such a terrible thing to himself. At the spot where his father had taken his own life, there was only his car and a suicide note reading “Notify my son”, along with Dan's contact details.

Daniel learns that, on the eve of his suicide, his father found a woman's dead body in the woods. John couldn't simply leave the thing alone and felt he had to investigate the murder, as he had been a police officer in the past. Besides, he had spent all those years since retiring investigating old cases. Finding this out, the protagonist decides to follow in his father's footsteps in his investigation to discover exactly what John had found and what drove him to take his own life. Daniel examines his father's old files on various cold cases. He finds connections to a case from many years ago, about the Pied Piper who once kidnapped and murdered children on this island. And suddenly, a chilling realisation hits him – the gruesome killer, who was thought to be dead, has returned.

During the investigation, Dan discovers that all the new victims have one thing in common: they were all in the rest area many years ago, where the Pied Piper had come with a little boy named James. Although they had all seen him, nobody helped him; in fact, they ignored him. Daniel and his father were no exception. It later turns out that Craig Aspinall, the father of the little boy, is behind all the new murders; he decided to take revenge for people's indifference. He kidnapped John to lure Daniel into a trap and kill them both. However, they managed to escape from him and send Craig Aspinall to prison.

The novel *The Man Made of Smoke* involves multiple points of view narrative structure and two timelines. In literary works, the point of view determines the perspective from which the story is told, affecting how readers perceive the narrative (Eliassen, 2022). The main point of view is presented by the protagonist, Daniel Garvie. In this case, first-person internal focalisation is

used, with the narrative occurring in the present tense. Internal focalisation is a narrative mode in which events are depicted from the character's internal perspective, and information is limited to the character's knowledge (Jahn, 2026, p. 33). The second point of view is provided by the protagonist's father, John Garvie, whose perspective is depicted in the past. Here, the third-person internal focalisation is employed. Thus, although the story is told by a narrator, a character's subjective perspectives act as a filter through which events are described (van Krieken, 2018, p. 772). The third point of view is depicted through James Palmer, a boy who was abducted by a serial killer. His narrative is also set in the past and features a third-person internal focalisation.

Another important narrative structure used by the author is the backstory. Backstory involves the prior events that form characters, settings, situations, providing necessary context that deepens the understanding of motivations, conflicts, relationships within the narrative (Feccomandi, 2025). The story begins with a description of the actions of a mysterious murderer, as well as a key phrase that runs through the entire narrative and takes on symbolic significance. Nevertheless, the description retains a sense of ambiguity and incompleteness, as the author does not fully explain the situation.

The reader is then shown the protagonist's encounter with the murderer, an event that shaped the protagonist's future life and personality. Thus, even before the main narrative begins, the reader gains a more detailed understanding of the situation, while the atmosphere of tension and uncertainty remains.

Furthermore, Alex North uses repetitive retelling, repeating several times what happened just once (Jahn, 2026, p. 67). This allows him to provide more insight into what happened and clarify the events.

One more notable feature of the text is its layout, particularly the graphical organization of its elements. The visual layout of a text influences how readers perceive it, which can draw attention to certain information at the expense of other details (Saldanha, 2011, p. 425). In order to draw readers' attention, and to intensify and stress the significance of specific words, the author uses italics. Italics is a slanted typeface used to highlight certain words (Saldanha, 2011, p. 426). According to Christiane Nord (2005, p. 132), italics belong to the suprasegmental features of a text. Suprasegmental features are text-organizing elements that extend beyond words and sentences, shaping the text's overall phonological pattern, tone, and structural unity (Nord, 2005, p. 131).

Here is an example of the use of italics:

At the outside world. The real world (North, 2025, p. 233). – На зовнішньому світі. Справжньому світі (Savula, 2026, p. 22).

In this example, the word in italics highlights the fact that the character is striving not just for the world, but for the real world specifically, as he constantly felt as though he was in a completely different world. That is precisely why the real world is so important to him.

The genre of the book *The Man Made of Smoke* is a psychological thriller. In contemporary literature, psychological thriller genre is becoming increasingly popular, as such works attract readers with their complex, subtle and unpredictable plots and characters. One of the key characteristics of a psychological thriller is a detailed exploration of a character's psyche (Samandarova, 2024, p. 246). In this way, readers can form a strong connection with the characters, which in turn creates a greater sense of psychological tension as the plot develops and the characters must cope with the unfolding events. Furthermore, according to Samandarova (2024, p. 247), a psychological thriller may also be centred around themes of revenge, betrayal, a loss of sense of reality. Thus, the novel *The Man Made of Smoke* is a notable example of a psychological thriller. The book centres on three characters, whose inner states, emotional experiences and moral dilemmas are thoroughly represented through their thoughts, reactions and behaviour. The story explores themes of father-son relationships and the experience of severe childhood trauma that haunts the protagonist into adulthood; the characters feel as though they have been transported into a completely different world, a world inhabited by monsters. Alex North skilfully conveys the peculiarities of this genre, demonstrating its characteristic features and fully exploring its specifics.

In conclusion, the novel *The Man Made of Smoke* demonstrates the complexity and depth of its plot, combined with a multilayered and varied narrative structure. Alex North focuses considerable attention on exploring the characters' inner states, their psychological evolution and their internal conflicts. He skilfully creates a tense atmosphere, which enhances the dramatic nature of the events and engages the reader to actively reflect on the text. Thus, Alex North's book *The Man Made of Smoke* fully captures the essence, purpose and main characteristics of the psychological thriller genre.

2.2. Descriptive narrative and literary devices

As previously mentioned, the novel *The Man Made of Smoke* belongs to the psychological thriller genre, which is why the narrative structure of the story is particularly important. The narrative structure is the basis on which the whole story is built, and the main elements that contribute to its framework are the plot, the characters and the setting (Jing Qu, 2025, p. 7). In order to fully immerse the reader in the plot and hold their attention, Alex North uses detailed descriptions not only of the characters' inner feelings, but also of the atmospheric details, situations and locations in which the events unfold. This approach demonstrates the extensive use of descriptive narrative, which helps to create a tense psychological atmosphere and deepens the emotional perception of the text. The main focus of the descriptive narrative style involves sensory details, which provide a comprehensive and detailed understanding of the setting and characters (Kennedy, 2024). Alex North makes extensive use of sensory and descriptive language, thus creating a vivid picture of events in the readers' minds, not only visually but also through auditory and olfactory perception.

In order to enrich descriptions and make them more emotional and expressive, literary devices are an essential component. Literary devices are the techniques and methods employed to comprehend the author's ideas in a literary work (Aliyeva, 2021, p. 5). Their aim is to enhance readers' perception of a particular linguistic expression through its semantic or structural features. Thus, they influence the reader's interpretation of the text by evoking certain emotions or vivid images, or by giving concrete form to abstract concepts (Paramalingam, 2023, p. 1).

The employment of literary devices is essential in the novel, as the author's purpose is to effectively convey the characters' emotional states, particularly the feeling of fear, anxiety, and uncertainty. These emotions are portrayed in the book not only through the characters' inner experiences but also through the atmosphere created by the author. In order to achieve this, a variety of literary devices are applied, which help to create a sense of constant tension in the reader. Psychological tension can be understood as an emotional state caused by conflict or uncertainty, which creates anticipation and a desire for resolution (Lehne, Koelsch, 2015, p. 2). Although emotions usually arise in response to events of personal significance, literary works can evoke strong emotional reactions through fictional situations and artistic representation (Lehne, Koelsch, 2015, p. 2). Therefore, it is necessary to convey psychological tension accurately so that readers can fully immerse themselves in the atmosphere. Thus, the author combines a descriptive narrative with a wide range of literary devices.

Reproducing literary devices in translation is a complicated task, particularly when working with the psychological thriller genre. The translator must preserve the atmosphere and accurately convey the content and meaning of literary devices, which can be challenging given the differences in structure and rules between the Ukrainian and English languages. Furthermore, there are difficulties in achieving the maximum impact on readers due to differences in the subjective perception of each language (Mozghova, Shevchuk, 2022, p. 64). Therefore, a crucial aspect of translation is the identification and analysis of literary devices in order to find the appropriate approach to their translation.

Let us examine more thoroughly the literary devices utilised in the book *The Man Made of Smoke*.

Anaphora is the intentional repetition of a particular word or phrase at the beginning of successive sentences to emphasise a certain idea or emotion (Alaviyya, Alisoy, 2023, p. 106).

Here are some examples:

What he needs is for someone to take his hand and lead him to safety. Away from the man. Away from the boy waiting back at the farm (North, 2025, p. 184). – Йому потрібен хтось, хто візьме за руку і відведе в безпечне місце. Подалі від чоловіка. Подалі від хлопця, що чекає на фермі (Savula, 2026, p. 18).

In this example, we can see that although the two sentences could have been combined into one, the author deliberately separated them using anaphora. This was done to convey the character's intense desire to get as far away from this place as possible.

Help me, James thinks. Help us (North, 2025, p. 184). – “Допоможи мені, – думає Джеймс. – Допоможи нам” (Savula, 2026, p. 18).

There's nowhere to hide here. No chance of escape. No use in shouting for help. – (North, 2025, p. 128). – Тут немає де сховатися. Немає шансу втекти. Немає сенсу кликати на допомогу (Savula, 2026, p. 12).

These examples illustrate the use of anaphora to intensify the hopelessness of the situation faced by the character. In this way, the character's despair and disbelief are emphasised.

Simile is a device that involves comparing two different entities based on their shared characteristics, using the words “like” or “as” (Hussain, 2014, p. 2).

Let us explore several examples:

That hope is small and fragile, like a faltering pilot light in his heart, but it is there (North, 2025, p. 183). – Ця крихітна й тендітна надія ледь тліє у серці, але вона все ще жива (Savula, 2026, p. 17).

As James skids to his knees in the dust, he can see the boy's bright eyes, and the terror there just makes the resolve in him fold over upon itself, becoming sharper and more defined, like the edge of a blade (North, 2025, p. 236). – Джеймс, різко зупиняється, і впавши на коліна в бруд, зустрічає погляд яскравих очей хлопчика. Той страх в зіницях лише загострює внутрішню рішучість Джеймса, наче лезо ножа (Savula, 2026, p. 26).

In these examples, the use of similes creates a more vibrant picture in the readers' minds, helping them to better understand the character's state of mind and emotions.

Metaphor is the use of words not in their literal meaning to express resemblances or draw connections between different concepts (Yiğen, 2023, p. 3). Metaphor aims to convey meaning vividly and concisely; it explores an idea deeper than literal language, enhancing imagery and expressiveness (Newmark, 1988, p. 104).

Let us look at the example:

This little room is a grave (North, 2025, p. 235). – Ця маленька кімнатка – могила (Savula, 2026, p. 25).

In this example, we see how the room is perceived in the character's mind as a grave, reflecting his inner psychological state.

Another example:

And once James realizes that, he feels a sense of resolve, that fluttering hope inside him replaced by a small core of steel (North, 2025, p. 234). – І щойно Джеймс усвідомлює це, замість крихкої надії в ньому зароджується тверда, мов сталь, рішучість (Savula, 2026, p. 24).

Based on these descriptions, we can clearly see that the character had little hope at first, but then became more confident and determined in his actions.

One more example:

Time stretches out, threatens to snap (North, 2025, p. 235). – Час тягнеться, мов гума, яка от-от порветься (Savula, 2026, p. 25).

Metaphor was used here to reinforce the feeling of time running out. Time seems to stretch out, creating a sense of anxiety, as it feels as though it could snap at any moment, coming to an abrupt end.

Epithet is a descriptive expression or adjective emphasizing a particular feature of an object that enriches the text with emotional or expressive meaning (Farxadova, 2025, p. 288).

Here are some examples of epithets:

He looks down at himself. He is thin and disheveled, unwashed (North, 2025, p. 183). – Джеймс опускає погляд на себе: худий, розпатланий, брудний (Savula, 2026, p. 17).

In this example, epithets were used to enhance the description of the character's appearance.

But then I heard slow, purposeful footsteps, and I held my breath (North, 2025, p. 13). – А потім почулися повільні, важкі кроки. Я затамував подих (Savula, 2026, p. 8).

The most common use of epithets to express and heighten the tension of a situation is demonstrated in this example.

James's own land more softly behind as he follows him down into this cold, dark space underneath the world (North, 2025, p. 185). – Кроки Джеймса набагато тихіші, коли він іде слідом у цю холодну темну безодню під землею (Savula, 2026, p. 20).

This example illustrates how epithets can intensify the impression of a place when used in a description.

Aposiopesis is a literary device that involves an interrupted, unfinished sentence (Golovnia, Shcherbyna, 2021, p. 42). In the novel, this literary device is used to increase the tension and sense of uncertainty, and to add a deliberate pause.

The following examples are:

Listens again. Hears ... (North, 2025, p. 232) – Прислухається знову. Чує... (Savula, 2026, p. 22)

All it would take is someone— (North, 2025, p. 184) – Тільки б хтось... (Savula, 2026, p. 18)

Parcelling is the deliberate division of a sentence into two or more separate parts (Golovnia, Shcherbyna, 2021, p. 44). By breaking sentences into shorter, separate parts, the author highlights important details, increases the emotional impact and creates a more expressive narrative.

Here are some examples of parcelling:

Pulling the door closed. Locking it. Hiding (North, 2025, p. 185). – Зачиняє за собою двері. Замикає їх. Ховається (Savula, 2026, p. 19).

But he ignores it all. Focuses as best he can (North, 2025, p. 235). – Та він не зважає. Щосили зосереджується (Savula, 2026, p. 25).

He listens. Nothing (North, 2025, p. 236). – Прислуховується. Жодного звуку (Savula, 2026, p. 25).

Parenthesis is a word, phrase or sentence inserted into another sentence to clarify, explain or provide additional details, separated by commas, brackets, dashes (Golovnia, Shcherbyna, 2021, p. 44). This device is frequently used in the book to provide additional details of the situation and to seemingly slow down the pace of the narrative.

Let us take a look at the examples:

He begins to move a little more quickly – wanting to run – but forces himself to slow down (North, 2025, p. 234). – Джеймс починає трохи пришвидшуватись, як же кортить побігти, однак змушує себе сповільнитись (Savula, 2026, p. 23).

His gaze darts here and there – one side then the other; up through the windscreen – watching the woods outside the vehicle flashing past (North, 2025, p. 182). – Його погляд метушливо перескакує то в один, то в інший бік. Він зиркає вгору крізь лобове скло, спостерігаючи, як за вікном пролітають повз дерева (Savula, 2026, p. 15).

Shouting for someone – anyone – to come and save him (North, 2025, p. 129). – Волав, аби хоч хтось, будь-хто прийшов на допомогу (Savula, 2026, p. 13).

Some more examples:

That the man had waited until a part of James really had died outside – lost somewhere between winter and spring – and that the man was now intending to fill the gap that dead part had

left (North, 2025, p. 126). – *Що чоловік дочекався, поки якась частина його таки дійсно померла тоді на подвір'ї, загублена десь серед зими чи весни. Тож тепер він хоче заповнити утворену порожнечу (Savula, 2026, p. 10).*

He walks past the man, into the small porch at the front of the house, opens the door just enough to slip out through and then – his heart giddy now, euphoria coursing through him – closes it quietly behind him (North, 2025, p. 236). – Проходить повз чоловіка, виходить до невеличкого танку перед будинком, прочиняє двері рівно настільки, щоб вислизнути назовні. Серце шалено калатає, а в жилах пульсує ейфорія. Хлопець тихо зачиняє їх за собою (Savula, 2026, p. 26).

Rhetorical question is a question used for dramatic effect rather than to provide information, and its meaning is usually clear from the context (Alshamiri, Murshed, 2025, p. 292). Rhetorical questions are a common literary device in psychological thrillers. They engage the reader more deeply with the text, encouraging them to reflect on the events and analyse the situation more carefully. Such questions do not require a direct answer, but they stimulate the reader's inner dialogue and create a sense of uncertainty. As a result, they reinforce the psychological atmosphere of the work and encourage the reader to seek out possible answers and interpretations.

Examples of rhetorical questions:

Perhaps the man has decided to move him back out here? (North, 2025, p. 129) – Може, чоловік просто вирішив повернути його назад? (Savula, 2026, p. 13)

What is he waiting for? (North, 2025, p. 232) – Чого він чекає? (Savula, 2026, p. 21)

Has the man moved them? (North, 2025, p. 235) – Невже чоловік їх переставив? (Savula, 2026, p. 25)

God – can he really do this? (North, 2025, p. 235) – Господи... чи здатен він на це? (Savula, 2026, p. 25)

Personification is a device where inanimate phenomena or abstract concepts are attributed human traits, qualities or character (Alshamiri, Murshed, 2025, p. 293).

Let us consider some examples of personification:

A shiver of pride runs through him (North, 2025, p. 130). – У нього прокидається дивна гордість (Savula, 2026, p. 14).

He feels the air beginning to sing with tension (North, 2025, p. 184). – У повітрі нависла напруга (Savula, 2026, p. 18).

The living room below him is lost in darkness at first, but the shapes there begin to resolve the farther he descends (North, 2025, p. 234). – Спершу вітальня внизу тонула в темряві, але поступово, з кожним кроком все більше вимальовуються обриси кімнати (Savula, 2026, p. 23).

Climax is a device where each repetition of a word or phrase indicates a progressive increase in intensity or significance along a semantic scale (Black et al., 2019, p. 221).

Here are the examples:

But he isn't buried. He isn't dead. He is alive (North, 2025, p. 235). – Але він не похований. Він не мертвий. Він живий (Savula, 2026, p. 24).

Until this moment, the man has been a monolith, a demon, a monster (North, 2025, p. 267). – Досі цей чоловік здавався йому монолітом, демоном, чудовиськом (Savula, 2026, p. 27).

But then the days passed. And then the weeks (North, 2025, p. 128). – Та минули дні. А потім тижні (Savula, 2026, p. 12).

Hyperbole is a literary device in which a speaker deliberately exaggerates a particular feature or element. It is used to emphasise its importance or to heighten the expressiveness and emotional impact of the statement (Aljadaan, 2018, p. 3).

James remains frozen in place, and the moment seems to go on forever (North, 2025, p. 234). – Джеймс завмирає, і мить здається нескінченною (Savula, 2026, p. 24).

The two of us stared at each other for what felt like an age, that whistled music continuing from behind the closed door (North, 2025, p. 12). – Ми дивилися одне на одного, здавалося, цілу вічність, а свист з-за зачинених дверей усе не припинявся (Savula, 2026, p. 8).

In these two examples, hyperbole is used to heighten the sense that time is passing slowly, thereby conveying a sense of tension and emotional state.

In conclusion, the analysis shows that the descriptive narrative style in the novel *The Man Made of Smoke* plays an essential role in creating the tense atmosphere typical for the psychological thriller genre. Through detailed sensory descriptions and the portrayal of the characters' emotional states, Alex North heightens the sense of tension and keeps the reader's attention. A significant role in this process is played by literary devices, particularly anaphora, simile, metaphor, epithet, aposiopesis, parcelling, parenthesis, rhetorical question, personification, climax, hyperbole, which enhance the emotional expressiveness of the text and contribute to the depiction of psychological tension. Therefore, identifying literary devices is an important part of choosing effective translation strategies and ensuring that the author's style is accurately conveyed in the translation.

2.3. Translation techniques for rendering literary devices

Literary translation is a complex form of translation that mediates between cultures, societies, ideas, and the emotional meanings embedded in a text (Ababilova, 2023, p. 258). Its main focus is the recreation of the source text's content and artistic value while preserving the aesthetic effects intended in the original (Braga Riera, 2022, p. 1). Thus, literary translation must preserve emotional and aesthetic nuances, as they shape the reader's perception and maintain the intended impact of the work (Hasanova, 2025, p. 175). One of the most important aspects of translating a literary text involves identifying its main features. Literary texts differ from other types of text by their unique employment of linguistic means designed to create a specific impression on the reader (Ababilova, 2023, p. 260). In the book under consideration, the author creates a psychological atmosphere through the extensive use of literary devices. Since we have thoroughly studied and analysed the literary devices used in the text, the next step is to examine the translation techniques employed in the translation process. Thus, the further analysis focuses on identifying and justifying the chosen techniques and assessing their effectiveness in reproducing the artistic integrity of the original.

In order to identify the translation techniques used in the translation, we refer to the classification introduced by Lucia Molina and Amparo Hurtado Albir.

Amplification is a technique that adds implicit details or explanatory paraphrasing to the text to improve clarity and understanding (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Let us examine some examples:

He can feel the soft push of the carpet against his feet as he creeps along, but every footstep is as quiet as snowfall (North, 2025, p. 233). – Килим м'яко пружинить під ногами, але кожен крок тихий, як падіння сніжинки (Savula, 2026, p. 23).

Because the man is turning the knife around in his hand, and there's a sense of purpose to him: a kind of dark energy buzzing around him like flies (North, 2025, p. 129). – Чоловік цілеспрямовано крутить ніж у руці, а навколо відчувається темна енергія, яка дзижчить, немовби рій мух (Savula, 2026, p. 13).

In both examples, to create a more vivid image and reinforce the expression, a simile was translated using amplification.

He begins to move a little more quickly – wanting to run – but forces himself to slow down (North, 2025, p. 234). – Джеймс починає трохи пришвидшуватись, як же кортить побігти, однак змушує себе сповільнитись (Savula, 2026, p. 23).

To make the sentences in Ukrainian sound smooth and coherent, amplification was used in the translation of parenthesis.

Some other examples:

And perhaps a part of him had recognized that all along, and that's why he held on to that little flame inside him (North, 2025, p. 267). – Можливо, він завжди це відчував, і саме тому беріг у собі маленький вогник надії (Savula, 2026, p. 28).

Since the word “hope” appears multiple times in the text, it was appropriate to expand the metaphor through amplification. In order to enhance the symbolic nature of the expression and better convey the character’s inner state.

Time stretches out, threatens to snap (North, 2025, p. 235). – Час тягнеться, мов гума, яка от-от порветься (Savula, 2026, p. 25).

In this example, the metaphor was conveyed using another literary device, namely a simile. This is a reasonable approach, as a metaphor can be replaced by a simile while preserving the original image (Newmark, 1988, p. 110). Amplification was used to make the sentence sound more natural to the target audience and to create a clearer association.

The silence is singing (North, 2025, p. 235). – Тиша дзвенить у вухах (Savula, 2026, p. 25).

Here, the metaphor was rendered using two translation techniques: modulation and amplification. As the word “singing” was translated as “дзвенить” to make it sound more natural, “у вухах” was also added to reinforce the metaphorical image and create a more vivid picture.

And then what sounded like fingernails tracing lazy circles on it (North, 2025, p. 13). – А потім – звук, схожий на царапання нігтів, що неквапливо малювали кола (Savula, 2026, p. 9).

In this case, the simile was expanded through the use of amplification. This was done to make the sentence sound more logical and coherent.

And once James realizes that, he feels a sense of resolve, that fluttering hope inside him replaced by a small core of steel (North, 2025, p. 234). – І щойно Джеймс усвідомлює це, замість крихкої надії в ньому зароджується тверда, мов сталь, рішучість (Savula, 2026, p. 24).

In this example, the metaphor was replaced and a simile was added. This was done to preserve the figurative nature of the expression and avoid distorting its meaning in translation. According to Newmark (1988, p. 110), metaphors can be translated by transforming them into similes and adding sense to them.

Compensation involves reproducing a source text element or stylistic effect in another place in the translation when it cannot appear in the same position (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Let us take a closer look at some examples:

The man is walking toward him across the compound, approaching him slowly and steadily (North, 2025, p. 267). – Чоловік повільно прямує до нього через склад, не кваплячись (Savula, 2026, p. 27).

In this example, epithets were separated since in the original they were placed at the end of the sentence, whereas in the translation one epithet appears at the beginning and the other at the end. This was done to create additional tension at the beginning of the sentence and to heighten it at the end.

It's the only one he needs – that's what a part of him wants to insist – except that it isn't (North, 2025, p. 235). – Частина його хоче переконати себе, що цього досить, але він знає, що ні (Savula, 2026, p. 25).

This example illustrates how a compensation was used to translate the parenthesis. This was done to make the narrative flow more logical and natural in Ukrainian.

A part of him that believes he might mean more to the world than the man has tried to convince him. A part that wants to go home (North, 2025, p. 183). – Навіть після всього пережитого в ньому лишилася частинка, яка вірить, що він може вартує більше для світу, ніж намагається довести чоловік. Частинка, яка хоче додому (Savula, 2026, p. 17).

Since two sentences were combined into one for better syntactic flow, the word “a part” could not remain in the same place as in the original. This is why the literary device of anaphora

was not formally preserved in this example. Nevertheless, its stylistic effect and emotional impact remained intact in the translation.

Person after person, the horrible realization settles inside James that nobody is going to help him (North, 2025, p. 184). – З кожною наступною людиною в душі Джеймса починає осідати моторошне усвідомлення: ніхто йому не допоможе (Savula, 2026, p. 18).

In order to heighten the tension in the translation, a compensation was used. The phrase “inside James” was moved to the beginning of the sentence, shifting the emphasis onto the character’s inner state. Therefore, in order to preserve the integrity of the sentence, the personification “the horrible realization settles” was syntactically restructured. The flexible word order in the Ukrainian language allows placing the verb before the noun, which makes the sentence sound natural.

Established equivalent is the use of a term or expression recognized in dictionaries or common usage as a standard equivalent in the target language (Molina, Albir, 2002, p. 510).

And what he sees there catches his breath (North, 2025, p. 130). – Побачив перехоплюю йому дух (Savula, 2026, p. 15).

The atmosphere had already put me on edge, but the sight of the boy made my breath catch in my throat (North, 2025, p. 12). – Я й без того був як на голках, але коли побачив хлопчика, у мене перехопило подих (Savula, 2026, p. 7).

In both examples, the metaphors have established equivalents in Ukrainian that adequately reflect their meaning and essence.

Another example:

The two of us stared at each other for what felt like an age, that whistled music continuing from behind the closed door (North, 2025, p. 12). – Ми дивилися одне на одного, здавалося, цілу вічність, а свист з-за зачинених дверей усе не припинявся (Savula, 2026, p. 8).

In this example, the hyperbole is conveyed using an established equivalent that is widely recognised in the Ukrainian language.

It’s pitch black in the room, so whenever he’s locked in here, it’s impossible to tell if it’s day or night (North, 2025, p. 126). – У кімнаті панує суцільна темрява, тож коли хлопця замикають, неможливо визначити день зараз чи ніч (Savula, 2026, p. 10).

In the source text, “pitch black” is a figurative epithet that emphasises the intensity of the darkness. In the translation, it was rendered through the established Ukrainian equivalent “суцільна темрява”, which conveys the idea of complete darkness and preserves the expressiveness.

Generalization is the use of a more general or neutral term in place of a more specific one (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Below are some examples:

It’s as though the tune is an infection that’s gradually spreading to him from the man (North, 2025, p. 130). – Неначе вірус, що передається разом із подихом того, хто стоїть за його спиною (Savula, 2026, p. 14).

In this example, metaphor was replaced with a more general term because, in a literary text, this sounds more natural and emotional.

Along with the otherworldly whistling and the flickering light, I was suddenly convinced I was looking at a ghost (North, 2025, p. 12). – І в ту мить, серед дивного свисту й жевріння ламп, я був певен, що бачу привида (Savula, 2026, p. 7).

The epithet was rendered through generalization, as a word with a broader meaning was used in the translation instead of the specific meaning of the word in the source text.

Literal translation is translating a word or expression directly, word for word, without changing its structure or meaning (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Let us look at some examples:

He is hurt and trauma passed on from body to body (North, 2025, p. 186). – Він – біль і травма, що передаються від тіла до тіла (Savula, 2026, p. 21).

It was familiar in an odd, unnerving way, as though I'd heard it in a dream, or a nightmare, or in some different life altogether (North, 2025, p. 12). – Вона здавалася знайомою у дивний, навіть привожний спосіб, наче з якогось сна, кошмару чи зовсім іншого життя (Savula, 2026, p. 7).

In this case, the two literary devices, metaphor in the first example and climax in the second, were translated literally. As this technique provides the most accurate rendering of the meaning and does not distort it.

Some more examples:

Open cardboard boxes against another, filled with an assortment of random objects. Crumpled handbags. Broken toys (North, 2025, p. 186). – Уздовж іншої розкидані відкриті картонні коробки, напхані різноманітними дрібницями. Зім'яті сумочки. Поламані іграшки (Savula, 2026, p. 20).

And he keeps going. Past the second door. The third (North, 2025, p. 233). – I він крокує далі. Повз другі двері. Треті (Savula, 2026, p. 23).

He feels untethered from the world now. Triumphant (North, 2025, p. 237). – Його охопило відчуття, ніби він більше не належить цьому світу. Переможець (Savula, 2026, p. 26).

In these examples, parcelling was translated using literal translation in order to preserve the structural organisation of the literary device.

Modulation is a shift in perspective, focus, or conceptual category in relation to the source text (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Let us consider the following examples:

Because what choice does he have? (North, 2025, p. 128) – Бо що йому залишається? (Savula, 2026, p. 12)

Perhaps that's all that's happening? (North, 2025, p. 129) – Може, на цьому все і закінчиться? (Savula, 2026, p. 13)

In both examples, we used modulation to translate rhetorical questions, as we conveyed the same meaning but through a different way of interpreting it. In the Ukrainian translation, we changed the perspective of the expression, making it more natural for the target reader. Thus, instead of a literal translation, there is a conceptual reinterpretation that takes language norms into account.

Here is another example:

James feels the hope die inside him (North, 2025, p. 237). – Джеймс відчуває, як у ньому гасне остання іскра надії (Savula, 2026, p. 27).

In this example, personification was rendered using two techniques: amplification and modulation. Since the word “hope” was translated as “іскра надії”, the word “die” was rendered in Ukrainian through modulation as “гасне” to preserve the stylistic coherence of the expression.

Other examples:

It felt like I was entering a place in which I didn't belong yet, and I had to fight the urge to turn around and head back out (North, 2025, p. 11). – Здавалося, я ступив туди, де мені не місце. Я ледве втримався, щоб не повернути назад (Savula, 2026, p. 7).

This example demonstrates the translation of a metaphor through a reinterpretation of its meaning. This formulation preserves the emotional intensity of the original, while rendering the metaphor more harmonious within the translated sentence.

The room is pitch black and yet the air seems to be throbbing in his eyes and ears (North, 2025, p. 232). – Кімната наповнена суцільною п'тьмою, а повітря, ніби пульсує в жилах (Savula, 2026, p. 21).

In this case, modulation was used in the translation of a simile. The perspective shifted from sensory perception “eyes and ears” to a physical sensation “жилах”. In the original, the emphasis is on visual and auditory perception. The translation conveys the tension through the image of a pulsation within the body. This shift helps to preserve the emotional intensity of the original. Furthermore, it makes the expression more natural and vivid in the target language.

James is suddenly alone and untethered (North, 2025, p. 184). – Джеймс залишається на самоті, зовсім один (Savula, 2026, p. 18).

In the Ukrainian version, the epithet was semantically reinterpreted in order to heighten the emotional impact of the preceding word.

That hope is small and fragile, like a faltering pilot light in his heart, but it is there (North, 2025, p. 183). – Ця крихітна й тендітна надія ледь тліє у серці, але вона все ще жива (Savula, 2026, p. 17).

Modulation was used because the technical term “pilot light” was replaced with the more figurative expression “ледь тліє”. Although the simile was lost in translation, the emotional meaning of fragility and weak but continuing hope was preserved. This transformation made the sentence more stylistically appropriate in Ukrainian.

Reduction is a translation technique that involves omitting a piece of information from the source text in the target text (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Here are some examples:

It's the same sensation he remembers having on the beach – a lifetime ago now – but it's so much worse (North, 2025, p. 184). – Таке саме відчуття, як і на пляжі, колись давно, та тепер набагато гірше (Savula, 2026, p. 18).

This example illustrates the use of a parenthesis. As it serves as additional information to the sentence, certain words were omitted to avoid overcomplicating the Ukrainian version, yet the literary device was preserved.

And yet there's no going back now, is there? (North, 2025, p. 236) – І все ж дороги назад вже немає? (Savula, 2026, p. 25)

This can't be real, can it? (North, 2025, p. 183) – Це ж все не насправді? (Savula, 2026, p. 16)

Since, in these examples, the rhetorical question in the original is formed using a tag question, a construction not widely used in Ukrainian, we decided to employ reduction. However, the meaning of the questions and their stylistic function were preserved.

Transposition is a technique that involves changing a grammatical category in the target text (Molina, Albir, 2002, p. 510).

Here are the examples:

He leans there, breathing heavily, his body trembling. Waiting (North, 2025, p. 130). – Хлопець стоїть, дихати важко, тіло тремтить. Очікує (Savula, 2026, p. 14).

Pulling the door closed. Locking it. Hiding (North, 2025, p. 185). – Зачиняє за собою двері. Замикає їх. Ховається (Savula, 2026, p. 19).

When he reaches the wall, he takes a step to one side, feeling for the handle. Finding it (North, 2025, p. 233). – Дійшовши до стіни, він зміщується убік намагаючись ручку. Нарешті знаходить (Savula, 2026, p. 22).

In all these examples, grammatical transposition was used in the translation of the parcelling. The non-finite forms of the words, namely the participles, were replaced by finite forms in Ukrainian.

In the second and third examples, besides transposition, amplification was also used. This was done to provide more details and reinforce the expression.

Another example:

Then I registered the expression on his face. Terrified. Desperate (North, 2025, p. 12). – Та потім я помітив вираз обличчя хлопчика. Страх. Відчай (Savula, 2026, p. 7).

In this example, parcelling was translated through transposition as part of speech was changed. The source text used adjectives, which we have rendered using nouns. This makes the phrase more expressive and stylistically natural in Ukrainian, particularly given the short, fragmented sentences.

Some more examples:

And I felt an immediate, deep connection to the boy (North, 2025, p. 12). – Я одразу відчув сильний емоційний зв'язок (Savula, 2026, p. 8).

In this example, the epithet “*immediate*”, which is expressed as an adjective in the source text, was rendered as an adverb “*одразу*” in the target text. Modulation was also used to translate the second epithet “*deep*” as “*сильний*”. Consequently, the first epithet was omitted in the translation, while the second epithet was retained. Amplification was also used, as “*емоційний*” was added to intensify the inner feelings.

Perhaps he's too cold and miserable to sleep, but it feels like he was expecting him (North, 2025, p. 236). – *Можливо, через холод і страждання йому було важко заснути, але складається враження, що він на нього чекав* (Savula, 2026, p. 26).

In the source text, the epithets, which are expressed through adjectives to describe the character's physical and emotional state, were translated into Ukrainian using nouns. Although the epithets were omitted due to the change in part of speech, the meaning and imagery were preserved. Modulation was also used, as the logical structure of the sentence was changed into a cause-and-effect relation. Such modulation adapts the semantic perspective of the utterance and improves coherence and readability for the target audience.

Other examples:

He walks past the man, into the small porch at the front of the house, opens the door just enough to slip out through and then – his heart giddy now, euphoria coursing through him – closes it quietly behind him (North, 2025, p. 236). – *Проходить повз чоловіка, виходить до невеличкого танку перед будинком, прочиняє двері рівно настільки, щоб вислизнути назовні. Серце шалено калатає, а в жилах пульсує ейфорія. Хлопець тихо зачиняє їх за собою* (Savula, 2026, p. 26).

His gaze darts here and there – one side then the other; up through the windscreen – watching the woods outside the vehicle flashing past (North, 2025, p. 182). – *Його погляд метушливо перескакує то в один, то в інший бік. Він зиркає вгору крізь лобове скло, спостерігаючи, як за вікном пролітають повз дерева.* (Savula, 2026, p. 15).

In these two examples involving parenthesis, one sentence was divided into several sentences in the translation. This was done to avoid syntactic overload and enhance clarity, which is why the parenthesis was not preserved in the Ukrainian version.

And then everything is suddenly brilliantly lit, as though a camera flash has gone off, and the image of the boy's face is burned into James's mind as he winces and closes his eyes (North, 2025, p. 237). – *І в ту ж мить навколо спалахнуло сліпуче світло, наче блиснула камера, й обличчя хлопця відбилося в пам'яті Джеймса, коли він зіщулюся й заплющив очі* (Savula, 2026, p. 27).

In this example, the simile was rendered through transposition, as the noun phrase “*a camera flash*” was transformed into the verbal construction “*блиснула камера*”, making the sentence sound more dynamic in Ukrainian.

In conclusion, as the book *The Man Made of Smoke* is a literary text, it requires a thorough analysis of translation techniques to ensure the adequacy and accuracy of the translation. We have identified that various literary devices were employed to render the psychological atmosphere of the book. We used the classification by Lucia Molina and Amparo Hurtado Albir to determine the translation techniques applied to the rendering of literary devices. Among them, the following can be highlighted: amplification, compensation, established equivalent, generalization, literal translation, modulation, reduction, transposition.

Conclusions

In our translation project, we translated a fragment from the book *The Man Made of Smoke* by Alex North, identified and analysed the literary devices used to convey the tense atmosphere of a psychological thriller, and described the translation techniques employed to render these literary devices. Taking this analysis into account, the following conclusions can be made:

1. The book *The Man Made of Smoke* is a psychological thriller. A characteristic feature of the genre is a deep exploration of characters' psyches, which fosters an emotional connection, heightens tension, and often centres on themes of revenge, betrayal, and distorted reality. The novel *The Man Made of Smoke* features multiple points of view, narrated in both the past and present tenses, as well as a backstory, a repetitive retelling, and a special visual layout of the text, namely italics.

2. As the book is a psychological thriller, an essential aspect is the creation an atmosphere of tension. Therefore, the author employs a wide range of literary devices, thereby adding greater expressiveness and emotional depth to the text. Eleven types of literary devices were identified. According to the quantitative analysis, the percentage distribution of the literary devices is as follows: metaphor (24%), epithet (20%), personification (15%), parcelling (11%), simile (8%), rhetorical question (6%), anaphora (5%), parenthesis (4%), climax (3%), hyperbole (3%), aposiopesis (1%) (See Appendix A).

3. In translation, it is important to accurately convey the literary devices of the source text and preserve the text's integrity. That is why eight translation techniques were applied in the translation. Therefore, a quantitative analysis of translation techniques can be provided as follows: modulation (36%), literal translation (31%), transposition (9%), amplification (8%), compensation (7%), reduction (5%), established equivalent (3%), generalization (1%) (See Appendix B).

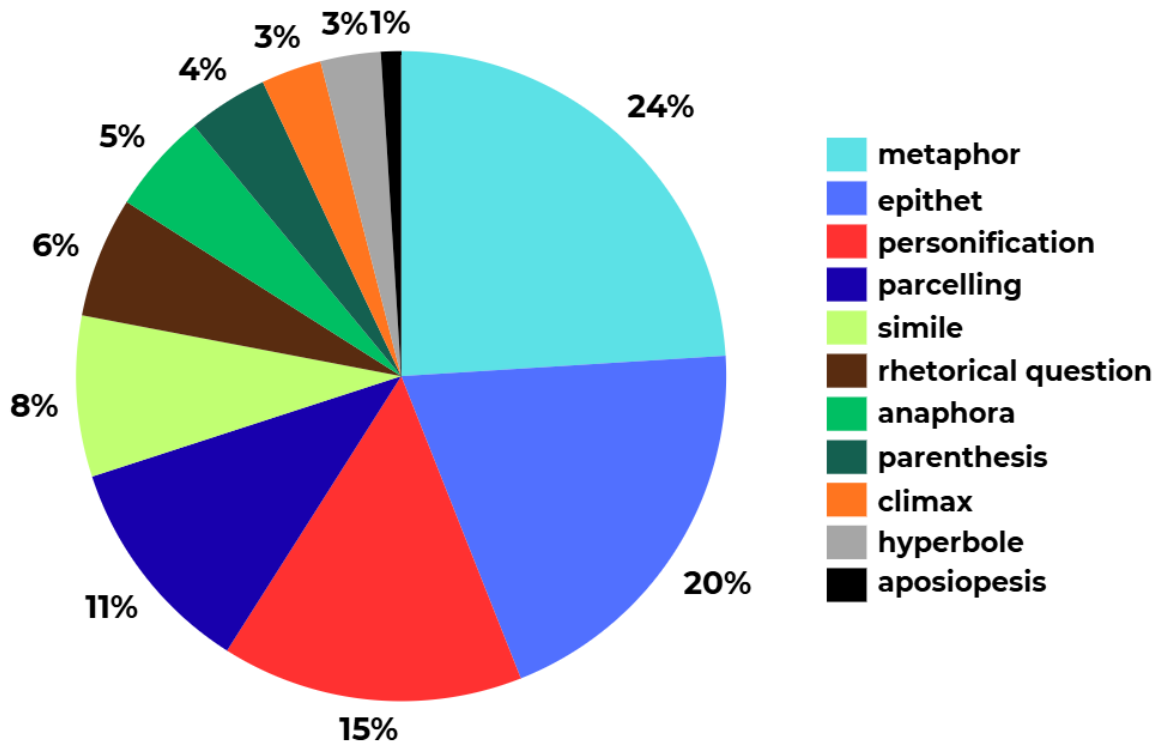
In further research, other literary devices used to convey the atmosphere of a psychological thriller could be analysed.

List of references

1. Ababilova, N. (2023). Challenges of literary translation and its editing. *Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University Series Philology Journalism*, 1(1), 258–263. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.1.1/42>
2. Alaviyya N., & Alisoy H. (2023). Anaphora in text: echoing words, amplifying messages. *Slovak International Scientific Journal*, 78, 106–113. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10369937>
3. Aliyeva, P. (2021). *Literary devices*. Uniprint. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/392263396_PAKIZA_ALIYEVA_LITERARY_DEVICES
4. Aljadaan, N. (2018). Understanding hyperbole. *Arab World English Journal*, 212, 1–31. <https://doi.org/10.24093/awej/th.212>
5. Black, L. A., Tu, K., O'Reilly, C., Wang, Y., Pacheco, P., Harris, R. A., & America, S. S. O. (2019). An Ontological Approach to Meaning Making through PATH and Gestalt Foregrounding in Climax. *The American Journal of Semiotics*, 35(1), 217–249. <https://doi.org/10.5840/ajs201971652>
6. Braga Riera, J. (2022). Literary translation. In *Encyclopedia of Translation and Interpreting (ENTI)* (pp. 1–17). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6369076>
7. Eliassen, M. (2022). *Point of view (literature)*. EBSCO. Retrieved May 06, 2026, from <https://www.ebsco.com/research-starters/literature-and-writing/point-view-literature#bibliography>
8. Farxadova, M. (2025). The function of metaphor, epithet and other stylistic devices in the text. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 59(1), 287–290. Retrieved from: <https://journalss.org/index.php/tal/article/view/9242/8882>
9. Feccomandi, A., (2025). *What is Backstory Narrative Technique?* Bibisco. Retrieved May 06, 2026, from <https://bibisco.com/blog/what-is-backstory-narrative-technique/>
10. Golovnia, A., & Shcherbyna, A. (2021). Syntactic means of suspense creating (based the novel by noah howley before the fall). *International Humanitarian University Herald Philology*, 1(48), 42–46. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-1.10>
11. Hasanova, S. (2025). Challenges in translating literary texts. *Modern American Journal of Linguistics, Education, and Pedagogy*, 1(9), 174–176. Retrieved from: <https://usajournals.org/index.php/6/article/view/1613/1691>
12. Hussain, R. (2014). Metaphors and similes in Literature. *International Journal of Humanities and Social Science Invention ISSN*, 3(9), 2319–7722. Retrieved from: https://www.academia.edu/10382601/Metaphors_and_similes_in_Literature
13. Jahn, M. (2026). *Narratology 3.01: A guide to the theory of narrative*. English Department, University of Cologne. Retrieved from: www.uni-koeln.de/~ame02/pppn.pdf
14. Kennedy, A. (2024). *Narrative writing*. EBSCO. Retrieved May 06, 2026, from <https://www.ebsco.com/research-starters/literature-and-writing/narrative-writing>
15. Kobie van Krieken. (2018). Ambiguous Perspective in Narrative Discourse: Effects of Viewpoint Markers and Verb Tense on Readers' Interpretation of Represented Perceptions. *Discourse Processes*, 55(8), 771–786. <https://doi.org/10.1080/0163853X.2017.1381540>
16. Lehne, M., & Koelsch, S. (2015). Toward a general psychological model of tension and suspense. *Frontiers in Psychology*, 6, 79. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00079>
17. Molina, L., & Albir, A. H. (2004). Translation techniques revisited: A dynamic and functionalist approach. *Meta Journal Des Traducteurs*, 47(4), 498–512. <https://doi.org/10.7202/008033ar>
18. Mozghova, Y., & Shevchuk, L. (2022). Saving of syntactic stylistic devices features in journalistic texts translation. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov*

- University Series 9 Current Trends in Language Development*, 23, 63–73. <https://doi.org/10.31392/npu-nc.series9.2022.23.06>
19. North, A. (2025). *Alex North (Author of The Whisper Man)*. Goodreads. Retrieved May 06, 2026, from https://www.goodreads.com/author/show/7938829.Alex_North
 20. North, A. (2025). *Alex North - writer of crime fiction*. Alex North. Retrieved May 06, 2026, from <https://www.alexnorth.co.uk/>
 21. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall International.
 22. Nord, C. (2005). *Text analysis in translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Rodopi. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books?id=HaHTZ2IxIX4C&pg=PP7&hl=uk&source=gbs_s_elected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false
 23. Paramalingam, M. (2023). The aesthetics of language: Examining literary devices in literature. *Cosmos: An International Journal of Art & Higher Education*, 12(2) 1–7. Retrieved from: <https://cosmosjournals.com/wp-content/uploads/2023/07/CAHE-JD23-122-1.-Muhantha-Paramalingam.pdf>
 24. Saldanha, G. (2011). Emphatic Italics in English translations: Stylistic failure or motivated stylistic resources? *Meta Journal Des Traducteurs*, 56(2), 424–442. <https://doi.org/10.7202/1006185ar>
 25. Samandarova, S. (2024). Psychological thriller genre and its major characteristics. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 43(2), 244–248. Retrieved from: <https://ijpsat.org/index.php/ijpsat/article/view/6107>
 26. Qu, J. (2025). A study of narrative structure and cognitive processes in English language and literature. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*, 10(1), 1–17. <https://doi.org/10.2478/amns-2025-0681>

Appendix A. Literary devices

Appendix B. Translation techniques for rendering literary devices

